

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Doksan dördüncü İnikat
20.VIII.1956 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	492	1. — Orman kanunu lâyihası ve Ziraat Encümeni ile Muvakkat Encümen mazbataları (1/181)	493:519
2. — Havale edilen kâğıtlar	492	6. — Sualler ve cevaplar	519
3. — Yoklama	492	A — Tahrirî sual ve cevabı	519
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye mâruzatı	492	1. — Ankara Mebusu Muhlîs Ete'nin, köylümüzün boş zamanlarının kıymetlen- dirilmesi ve hayvancılığın inkişafı için ne- ler düşünüldüğüne dair sualine Ziraat Ve- kili Esat Budakoğlu'nun tahrirî cevabı (7/203)	519:524
1. — Giresun Mebusu Doğan Köymen'in, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa 6216 sayılı Kanunla eklenen ge- çici 88 nei maddeye bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin geriverilme- sine dair tavriri (2/256, 4/235)	492		
5. — Müzakere edilen maddeler	493		

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Orman kanunu lâyihasının heyeti umumiyesi üzerinde görüşüldü.

20.VIII.1956 Pazartesi günü saat 10 da toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili
Kayseri Mebusu
F. Apaydın

Kâtip
Bolu Mebusu
İ. Gülez

Kâtip
Antalya Mebusu
A. Konuk

Sualler

Şifahi sual

1. — Malatya Mebusu Nuri Ocakcıoğlu'nun, İstanbul ve Ankara ile diğer büyük şehirlerde izinsiz yapılan binalar hakkındaki şifahi sual tavriri, Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir. (6/258)

Tahriri sual

2. — Burdur Mebusu Behçet Kayaalp'in, Burdur vilâyeti Yeşilova kazasında yapılmakta olan Verem Savaş Derneği Hastanesi hakkındaki tahriri sual tavriri, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletine gönderilmiştir. (7/214)

2. — HAVALE EDİLEN KAĞITLAR

Teklif

1. — Erzincan Mebusu Veysel Varol'un, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun

6122 sayılı Kanunla değiştirilen 89 ncu maddesinin son fıkrasının tadiline dair kanun teklifi (2/364) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 10,10

REİS — Reisvekili Ağâh Erozan (Bursa)

KÂTIPLER : Übeydullah Seven (Hakkâri), İhsan Gülez (Bolu)

3. — YOKLAMA

REİS — Ekseriyetin tesbiti için yoklama yapılacaktır, efendim.
(İstanbul mebuslarına kadar yoklama ya-

pıldı.)

REİS — Celseyi açıyorum, efendim.
Bir takrir var, okuyoruz.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — Giresun Mebusu Doğan Köymen'in, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa 6216 sayılı Kanunla eklenen geçici 88 nci maddede bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin geriverilmesine dair tavriri (2/256, 4/235)

Kanunla eklenen geçici 88 nci maddede bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifimle istihdaf edilen maksat (6740) sayılı Kanunla tahassul ettiğinden bu kanun teklifimi geri ahyorum.

18 . VIII . 1956

Giresun

D. Köymen

Büyük Millet Meclisi Reisliğine
T. C. Emekli Sandığı Kanununa 6216 sayılı

REİS — Geriverilmiştir, efendim.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Orman kanunu lâyihası ve Ziraat Encümeni ile Muvakkat Encümen mazbataları (1/181)*

REİS — Orman Kanunu heyeti umumiyesi üzerinde müzakerelere devam ediyoruz. Söz Sinan Tekelioğlu'nun.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Muhterem arkadaşlar, Cumartesi günü sözümü ikmal edemedim. Mâruzatımda memleketin en çok ıstırabını canlandıran Orman Kanunu hakkında kendi bildiklerimi ortaya atarak bunları diğer hatip arkadaşlarımla mâruzatlarına onları eklemek istiyorum. Zannediyorum ki, iç iskân meselesine temas etmiştim.

Muhterem arkadaşlar, orman içerisinde yaşayan insanların hemen heyeti umumiyesi, diyebilirim ki, orman işleriyle meşgul insanlardır. Bunları ormandan tamâmiyle çıkaracak olursak ormanı işletmek için yeniden bunları ormana davet etmek mecburiyetinde kalacağız. Çünkü, orman işleri insansız ve faaliyet göstermeksizin vücuda gelecek meselelerden değildir. İşte bunun için, bizim bugüne kadar ormandaki insanları dışarıya atalım, ormanları boşaltalım, diye ortaya koyduğumuz mütalâaların hiçbirisi mevkiî tabika vâz'edilmemiştir. Eğer bunu yapmak, ormanda bulunan insanları ormandan çıkarıp atmak lâzımgeliyorsa, onlar için evvelâ yer hazırlamalı, onların oturacakları, barınacakları yerler tamâmiyle temin edilmeli, onlara verilecek arazi ayrılmalı ve onlara buyurun size falan yerde yer hazırladık; ev yaptık; geçin yerinize ve müstahsil vaziyete girin, denilmektedir.

Tabii bunu benim söylemekliğim lâzımgelmez. Çukurova'da söylediğim için söyledim, baraj işinde bu dahilî iskân işini yapamadık. Hiçbir kimseye bir santim toprak veremedik. Bu vaziyette ufacık bir muhit halkını iskân edemiyen, iskâna muvaffak olamıyan hükümet, acaba toprağı nereden bulacak ki, bu insanları iskân etsin?

Tabii bu kanun çıktıktan sonra bu kanunla meşgul olan idare onları ormandan çıkarmak için ne lâzımsa yapacak. Ormanlar tahribedilmiş. Acaba bu tahribatın sebebi nedir? Orman içindeki insanlara başka yiyecek ve içecek temin edecek şeyler yok mudur? Onlar kereste

yaparlar, kömür yaparlar, onlar odunlarını temin ederler.

Ormanı halen idare etmekte olan orman işletmeleri onlara lâzım olduğu kadar yardım etmez. Onları aç bırakır ve bu durum karşısında kendi hayatlarını temin etmek için mecburen ormanlara el atarlar. Acaba ormanları tahribeden yalnız köylüler midir? Hayır, ben bu hususta başka türlü düşünüyorum: Ormanlarımızı biraz da orman işletmeleri tahrib ediyor. Malûmu âliniz orman işletmeleri bir ormanı ele alarak o ormanın amenajmanını yapar, ormanın verim kapasitesini tesbit eder ve küçük küçük parçalara ayırarak ihaleye çıkarır ve mütaahhide verilecek ağaçları damgalar, damgalanmış olan ağaçlardan başkasını hiç kimse kesemezdi. Halbuki şimdi arkadaşlar, iş devlete yani orman idaresine intikal edince, orman idaresi baltayı eline alıyor ve hiçbir sebep ve fennî esasa dayanmadan baştanbaşa ormanı imha ediyor. Kereste yapılmasına imkânı maddisi olmıyan, kabiliyeti tahammüliyesi bulunmıyan ağaçları da kestiklerini ormanları tetkik ederseniz, kesilen ağaçların köklerinden anlarsınız. Ama bunu kim tetkik edecek, kim anlıyacak ve kime şikâyet edeceksiniz? Tabii yine orman idaresine. Böyle hem dâvalı, hem hâkim vaziyetinde bulunan devlet orman idaresinin elinden baltayı almak ve bunu başka bir idareye vermek zorunda olduğumuzu her zaman söylerim.

Yine kendileri söylüyorlar ki, bundan evvel % 28 e çıkan ormanlarımız, kısa zaman içinde % 10 a inmştir. Bu tahribat daha ne zamana kadar devam edecek? Benim kanaatime ve mütehassısların raporlarına göre 15 sene sonra Türkiye'de bir tek ağaç kalmıyacaktır. Şu halde ne yapmak lâzımgeliyor? Ormanların heyeti umumiyesini Devlet Muhafaza Ormanı olarak bulundurmak ve oraya artık balta sokmamak lâzımdır.

Şayet Orman İdaresi hakikaten orman işlerinde mütehassis insanlardan mürekkep ise neden bu meseleyi ortaya atmıyorlar? Niçin bunu muhafaza ormanı olarak bırakalım demiyorlar?

Eğer biz, muhafaza ormanı olarak kabul etmezsek birkaç sene içerisinde memleketimizde orman tamâmiyle ortadan kalkacaktır. Dün de

söylediğim gibi İstiklâl Harbinde biz Toros Dağlarını geçerken yol bulamıyorduk. O kadar orman sık ve çoktu. Şimdi bu yerlere gidiniz, bir tek ağacı bile kalmıyan ormanlar vardır. Meselâ, Fındıklı Ormanı tamamiyle tahribedilmiştir. Ne soran var, ne arıyan? Kime soracaksınız? Sorsan dâva onlara gidecek, raporu da onlar verecektir. Başka bir teşekkül yok ki oraya gönderilsin, tetkik ettirilsin. Onun için bu kanun elimize gelmiş iken Türkiye ormanlarını kâmilen muhafaza ormanı olarak ayırmak ve işletmenin elindeki baltayı alarak onları yalnız ormanların muhafazasına, imarına, inkişafına ve tevsiine memur etmek lâzımgelir. Tabii ormanlardan katiyat olmayınca keresteyi nereden temin edeceğiz? Hatırlarsınız Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti bir zaman bir kanun getirdi, haritçen kereste getirecek fakat Gümrük Resmî ödenmiyecekti. O zaman Ziraat Vekâleti hiç sesini çıkarmadı.

Dışardan kereste getirilir. Getirilen şeker, Şeker Şirketi vasıfasiyle tevzi edilir de neden keresteyi Orman İdaresi tevzi etmez. Şimdi haritçen getirilecek kereste gümrüksüz olarak memlekete sokulur ve ucuza satılırsa hem ihtiyaç giderilecek, hem de ormanların muhafazası mümkün olacaktır.

Demek ki iki esas mevcuttur. Ormanın muhafazasını Orman İdaresi yapacak, ihtiyaçlarımız hariçten getirilecektir. Dikkat etmişseniz yolların iki tarafında dikilmiş düzgün direkler vardır. Bunlar devletin elindeki telgraf idaresi direkleridir. Onların yanında da küçük bodur, ekli sınıklar vardır, bunlar ise vilâyetlerin ve jandarmanın telefon direkleridir. Çünkü Orman İdaresi onlara direk vermez. Biz daima genç orman mühendisleri yetiştirir ormana göndeririz. Onlar ormanı ihya edecek, inar edecek, imha etmiyecekler. Orman İdaresinin elde ettikleri paraları da istedikleri gibi sarf edeceklerdir. Fakat Devletin işlerine de bakmıyacaklardır. Hangi idare Orman İdaresine müracaat eder de Devlet malı olan ormandan istifade eder? Pek müstesna ahvalde belki bu istifade mümkün olabilmıştır. Onun için arkadaşlar, bu cihetleri iyice tetkik edebilmek ve milletin arzu ettiği şekilde tecelli ettirebilmek için maddelerde bunları ele alarak islah etmek lâzımdır. Maksat yalnız Orman Kanunu çıkarmak değil, ormanları muhafaza et-

mek. Bu mevzuda halk ile Hükümet arasındakiki uçurumu tamamiyle izale etmek lâzımdır. Halk Partisi, biliyorsunuz bu Orman Kanunu yüzünden vefat etti. Korkarım ki, Halk Partisine mensup bâzı clemantlar partimizin aynı âkibetle karşı karşıya gelmesi için çalışmaktadır. Ama Demokrat Parti millete söz verdiği için buna meydan vermiyecektir. Maddelerde bu noksanları islah edeceğiz.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Oldu, oldu...

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — İyi bilirim, partinizin içinden çıktım, iyi bilirim.

Sonra arkadaşlar, ormanlara vâsi miktarda kredi vermeli imiş. Ne yapacak sonra? Ne yapacağımı tetkik ettirebiliyor muyuz? Hayır.

Orman İdaresinin ormandan istihsal ettiği kazanımın ne olduğunu biliyor muyuz? Bildiğimiz bir şey varsa; bütçe zamanında 250 bin lira kazancı olduğudur, bundan fazla bir şeyi olduğunu bilmiyoruz. Bütçe zamanı buna 14,5 milyon bir ilâve tahsisat veririz, fakat tomruktan, keresteden istifade ettiği paraların miktarı nedir, bunları kimse bilmez. Bu paraları hesapsız, kitapsız arzu ettiği şekilde sarf eder. Bu gibi müesseselere artık son vermelidir. Devlet, millete, bize, Büyük Millet Meclisine hesap vermelidir. Bunların kanunlarını değiştirerek Büyük Millet Meclisinin daimî murakabesine tâbi tutmak suretiyle vazife görmelerini temin etmelidir. Odunun kilosunu sekiz kuruşa veriyorlar, Devletten bu kadar paralar alıyorlar, sattıkları odunların maliyeti nedir? Bu kadar aldıkları paralar ne oluyor? Maliyet sekiz kuruş. Nihayet bildiğimiz bir şey varsa ormanların içindeki sarayların, köşkerin masrafları da bunun içinde ise 8 kuruş az, 28 kuruşa versinler. Fakat bu odunu alanların bir ekmek parasını gözlüyen insanlar olduklarını düşünmek bizim vazifemizdir. Onun için arkadaşlar, Orman İdaresinin bütün işlerini tetkik etmek için mevcut Orman İdaresi kâfi değildir. Onun üstünde başka bir idarenin mevcudolması lâzımdır. Bir heyeti teftişiyeye kurmak lâzımdır. Bilhassa iktisadi devlet teşekküllerinin bütün hesaplarının muhasebelerinin her an tetkiki yapılmalıdır.

Bir Millî Korunma Kanunu çıkardık, millet gayet memnun. Onun için hususi teşebbüslere bu işi yaptırmasını ben bilhassa Adnan Menderes Hükümetinden rica ederim. Halk bunu dikkatle takibetmektedir. Halkın Millî Ko-

runma Kanunu hakkında vermiş olduğu hüküm müspettir, hattâ partimizin en büyük düşmanları tarafından dahi takdir edilmektedir. Bu takdiri daha fazla yükseltmek için Devletin elindeki müesseselere de bunu tatbik ederek halkı daha fazla müstefid etmemiz icabeder kanaatindeyim.

Yine Cavid Oral arkadaşımız çok iyi bilirler, şunu tekrar arz etmiş olayım; o zaman Orman İdaresinin 50 milyon lira döner sermayesi vardı, bu 20 milyona düşmüştü. Ondan sonra ne virdi bilmem, bugünkü vaziyetini de bilmem. Fakat bunun hesabını tetkik eden yoktur, etse de sümmededarik ediyorlar ve geçiyorlar. Onun için arkadaşlar, Orman İdaresinin elinden baltayı almak ve halkı ormanlardan istifade ettirmek, yani eski şekilde istifadelerini mümkün kılmak lâzımgelir. Binaenaleyh ormanları mıntakalara ayırarak hususi teşebbüslere bu işi yaptırmak daha kolay olur. İdare işletiyorsa hususi teşebbüslere vermiyor mu? Veriyor. Soruyorum idareye; Adana'daki hususi teşebbüs kimlerden mürekkeptir? Bunlar ne kadar zengin olmuşlardır? Orman İdaresi milyonlara liralık keresteyi münakasaya çıkarır, kim alır bunları? Tröstler. Bunların başında kimlerin olduğunu idare daha iyi bilir. İşte Demokrat Partiyi yıkmak için ne lâzımsa Orman İdaresi âdeta dört elle çalışmaktadır ve süratle hedefine doğru yürümektedir. Sorasınız, tetkik ediyoruz, gönderiyoruz, derler. Bu gönderilenler mühendisler değil, maliye ve adliye müfettişleri olmalıdır. O zaman görülecektir ki; dediklerimin hepsi hakikattir. Vaktiyle basit bir hızarıcı olan kimseler bugün Adana'da 20 - 30 milyonlukurlar. Bunlar şimdi bütün Türkiye'nin kereste siyasetine hâkimdirler. Onlar ve etrafı Halk Partilidir. Soruyorum Orman İdaresinden, bunlara halkı nasıl ezdiriyor? Halk çok muztarıptır, orman içindeki halkın yiyecek ekmeği kalmamıştır. Onun için arkadaşlar Orman İdaresine başka bir şekil vermek, yani orman idaresinin baltasını elinden almak ve ormanı, muhafaza ormanı haline koymak lâzımdır. Ormandan ne kadar kereste temin etmek lâzımsa o kadar temin etmeli diğer ihtiyaçlarımızı hariçten getirmeliyiz. Bunu yapmazsak Türkiye'de orman kalmıyacaktır. Ne kadar ecebe mütehasıs getirirseniz getiriniz ormana 15 sene ömür verecektir. Orman İdaresi böyle çalışırsa orman tamamıyla ortadan kalkacaktır. Onun

için bu kanunu çıkarırken milletin arzu ettiği şekilde ve memleketin ihtiyaçlarını karşılayacak bir surette bir kanun çıkarmamız lâzımdır. Yoksa bu kanunu çıkarırsanız bu kanun, eski kanunun hemen hemen aynıdır. Bu dakikaya kadar konuşan arkadaşlar, hattâ orman mühendisleri dahi benim fikrime iştirak etmişler, binaenaleyh bu Orman Kanununun memleketin ihtiyaçlarına cevap veremeyeceğini söylemişlerdir.

Keçiler meselesine gelince : Bu hayvanlar hakikaten muzırdır. Acaba keçiler ne vakitten beri bu ormanların içindedir? Dünya kurulduğu günden beri, değil mi? Niçin bütün kabahati keçilere buluyoruz? Köylülerin kabahatini köylülere, orman teşkilâtının kabahatlerini orman teşkilâtına yüklemek suretiyle hangisinin cezası daha ağırsa evvelâ ona ceza verelim, evvelâ onu bertaraf edelim. Keçilerden ne istiyorsunuz? Zavallı hayvanların dili yok. Zararı veren keçi ise zavallı hayvanı keseceksiniz, satacaksınız; ama ormancılara, köylüye bir şey yapmıyorsunuz. Bir korucunun yazdığı rapor üzerine 5 - 8 sene, 21 lira ceza veriyorsunuz, ama ıslah etmek için Ceza Kanunu varmış. Köylüler için Ceza Kanunu yok mu? Ceza Kanunu âm ve şâmilidir, her kese tatbik edilir. Onun için Orman Kanunu üzerinde çok durmamız, onu didiklememiz, memleketin arzu ettiği şekilde çıkarmamız bizim en büyük vazifemizdir.

Sonra, bir arkadaşımız söyledi; ormanlar, nüfus arttığı için imha ediliyormuş. Nüfus artışı 30 senedir. Peki; bu müddet zarfında ormanlarımız da inkişaf etmedi mi? Otuz sene evvel yirmi yaşında olan bir ağaç bugün elli yaşındadır, kesilmeye müsait haldedir. Onun için ormanlarımız nüfusun çoğalmasıyla imha edilmiyor. Orman İdaresinin beceriksizliği yüzünden bu hale geliyor. Ormanların idaresini Orman Fakültesinden çıkan insanlara, ziraat işlerimizi Ziraat Fakültesinden çıkan insanlara, yolları, köprüleri Mühendis Mektebinden çıkan insanlara terk edecek olursak ve bunlara hiç karıştırmayacak olursak, bizim burada hiç işimiz kalmaz arkadaşlar.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Sana mı bırakalım?

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Biz ormanı Orman İdaresine bağışladık. Şimdi Orman İdaresinden hesap soruyoruz. Bu bizim hakkımızdır. Bu kanunu onların istediği gibi de-

ğil memleketin istediği gibi çıkarmak zorundayız. Sözüm bu kadardır. Eğer konuşmalarım sırasın-da bir hata yaptıysam affınızı dilerim.

REİS — Cemal Tüzün.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Muhterem üstadımız Sinan Tekelioğlu paşadan sonra sıranın bana gelmesi bir nevi bahtlılık, bir nevi bahtsızlıktır.

Pek muhterem arkadaşlar, insanlar doğar beşiğe, ölür teneseire yatarlar. Ağaç ve orman insanı doğumundan ölümüne kadar takibeder. Bu bakımdan millî mukadderatımızla doğrudan doğruya alâkalı bir mevzu ile karşı karşıyayız.

Bu millî dâvayı, orman dâvasını halletmek sadece bir kanun çıkarmakla mümkün değildir, mümkün olamayacaktır.

Memlekette orman ve ağacın değerini kolektif hizmetlerini ufuklarımızda beliren ormansızlaşmanın feci âkibetlerini çobanımızdan itibaren en münevverimize ve bilhassa muhalif muvafık cümle siyasilerimizce aynı surette bilinip, anlaşılıp ve tedbirler üzerinde mutabakata varılmadıkça bu millî dâvanın tam ve kâmil mânası ile halline imkân olamaz.

İki senedir Bütçe Encümeninde arz ettiğim gibi orman dâvasının millî müdafaa gibi millî bir dâva olduğunu lâfla değil, fiiliyatla ifade etmeli, mümkünse hattâ bu hususta Teşkilâtı Esasiye Kanununa madde konulmalıdır. Bu muazzam problemin halline eskiden olduğu gibi sadece orman memurunu tanzif eylemek, orman idaresini kendi yağı ile geçinmeye mecbur bir müessesese olarak telâkki etmek feragatli, vatanperver ormancı arkadaşlarımızı umumiyetle haksız olarak töhmetlendirmekten ve bu vâdide hüsrân ile başbaşa kalmaktan ileriye gidemez.

Evet arkadaşlar, biz burada ve encümenlerde parlak lâflar ederiz, «orman vatandır, onu nizamsız keseni şiddetle tecziye edelim» deriz.

Öbür tarafta tahammüli müsaidolmayan ormanlardan köylüye ihtiyaçlarını hiç veya tamamen veremiyen biçare orman memurlarına iyi gözle bakmayız.

Benden evvel konuşan mebus arkadaşlarımdan mebus olmakla kürsüden şeref ve haysiyetlere tecavüzü vazife telâkki eden ve orman idaresi ve müntesiplerini bu millet ve vatana hizmet değil, kötülük eden teşkilât ve insanlar olarak ifade eden Sinan Tekelioğlu'na söyleyecek çok sözlerimiz vardır; fakat aynı suretle muka-

bele terbiyemizle, mebusluk sıfat ve salâhiyetlerimizle ve nihayet mevzuumuzla alâkalı değildir. Bu gibi uluorta iftiralar mebusun değil, akli başında bir insanın dahi kârı değildir.

Bâzi muhterem arkadaşlarımız kasden orman yakanlara ölüm cezası verilmelidir dediler. Bilhassa buna hayret ettim. Bu hususta getirdiğim teklif Yüksek Mecliste müzakere edilirken bu arkadaşlarımız burada oldukları halde ölümü değil, on senelik hapis cezasını dahi bu kürsüden müdafaa etmemişlerdir.

Orman Kanununda ormanların tahribolunduğu ahvalde orman memurlarına ceza konulmadığını tenkid etmeye kalkışan mebus arkadaşlarıma söyleyecek söz bulamamaktayım.

Bâzi arkadaşlarımız, bugün ormandan şikâyet, bir ferîyat halini almıştır gibi lâflar ettiler.

Arkadaşlar sadece bu tatilde 10 vilâyetimizin orman içi ve civarı köylüleri ile temas eden bir arkadaşımız olarak arz etmek isterim ki, bugün tahammülü müsait ormanlar içinde ve civarında oturan köylümüzün şikâyeti değil, bilâkis orman işletmelerinden büyük memnuniyetleri vardır. Bunu kaydetmekle iktifa edebilirim. Sinan Tekelioğlu arkadaşımıza bilhassa şunu söylemek isterim ki, Ben orman işletmesinde vazife görmedim ve Demokrat Partiye kendilerinden çok evvel girdim ve programını yurdun üçer köşelerine bayrak olarak taşıdım, savundum.

REİS — Cemal Beyefendi; şahsiyattan uzak kalmanızı Riyaset rica etmektedir.

CEMAL TÜZÜN (Devamla) — Kendileri aynen söyledikleri için cevap veriyorum Reis Bey.

REİS — Kürsüde şahsiyattan uzak kalarak ifade bulunmanızı Riyaset bilhassa rica etmektedir.

CEMAL TÜZÜN (Devamla) — Peki efendim.

Muhterem arkadaşlar, bilhassa 1950 den bu yana mevcut orman mevzuatını anlayışla tatbik eden Hükümetimiz 1950 den evvelki şikâyet ve şızıltıları kâmilten değilse de asgari hadde indirmiş bulunmaktadır.

Bu hususu pek Sayın Cumhurbaşkanımız da nutuklarında işaret buyurmuştu. Bugünkü şikâyetler umumi olarak şunlardır;

1. 1950 den evvel tahdit komisyonlarının bâzi bölgelerde müfrit bir zihniyetle köylünün

ziraat arazisini orman olarak tahdidetmiş olmaları;

Ormanların tahdid edilmesi, fennî ve idari bakımdan bir zarurettir. Bunun aksini iddia mümkün değildir. Bunu ise kadastro heyetleri değil orman tahdit komisyonları yapabilir. Zira kadastro heyetleri bu vâdide elbette ki ormancı, ziraatçı, veterinerler kadar bilgiye sahibolamayacakları gibi bu heyetlerin miktarı bugün kendi mevzularını dahi yakın senelerde ifaya muktedir değildir.

Yeni tasarıda tahdit heyetleri ziraatçı, veteriner gibi teknik elemanlarla takviye edildiği gibi, bu kanun ve bugünkü kanun anlayışının ışığı altında, inşallah, geçmişteki hataları tekrarlamıyacaklardır.

On beş sene emek ve milyonlarca lira sarfiyle yapılan tahdit işlerinin bir kalemde hükümsüz addedilmesi elbette ki, doğru olamazdı. Ve fakat tasarıda; bilhassa geçmişteki tahdit hatalarını bertaraf ve bu sebepten vâkı şikâyetleri dindirmek için 2 nci madde vaz'edilmiştir. Bu madde ile bu gibi ziraat ve ziraate müsait arazi tekrar köylülere verilecektir.

Sayın arkadaşlar; bugünkü ormandan olan ikinci şikâyet, bâzı bölgelerde köylü ihtiyaçlarının yeter miktarda verilememesi keyfiyettir. Bu şikâyetler, civarındaki ormanlar tetkik buyurulursa, umumiyetle tahrib edilmiş, tahammülleri kalmamış, dejenere hale gelmiş veya miktar ve kalitesi bakımından tahammülleri müsaid olmıyan ormanlardır. İşte arkadaşlar, asıl felâket çanı buradadır. Çocukluğumda bir orman denizi olan Kandıra kazası köylüleri bugün zati yakacak ve yapacak ihtiyaçlarını temin hususunda ciddi müşküllerle karşı karşıyadır. Çünkü, artık Kandıra'da orman kalmamıştır. Sadece Karadeniz civarındaki Turnalı bölgesi ormanları Adapazarı ve Kandıra köylerinden bütün ihtiyaçlarını karşılamaya zorlanılmaktadır. Bu durum karşısında bugün orman memuruna Orman Kanununa ne demeye hakkımız vardır. Bu, geçmişte bütün milletçe işlenilmiş hataların mukadder âkıbetidir.

Arkadaşlar; mevcut evsaf ve yol durumu bakımından işletilmekte bulunan ormanlarımızın tahammülleri yekûnu gerek mahrukat ve gerekse kereste bakımından bugün hakiki ihtiyaca göre çok azdır. Hattâ 3 te biri kadardır. Yolsuzluk yüzünden işletilemeyen ve tahammül-

leri çürüten ormanlarımızı süratle yol yapıp işletmeye açmak ve bilhassa mahrukat ihtiyacımızı maden kömürü gibi diğer suretlerle en kısa bir zamanda takviye ve gidermeye mecburuz. Ormanların istikbalini daimî tehdit altında bulunduran iskân durumumuz, orman içi köylüyü hayvanlarıyla birlikte ormanlara zararsız hale getirmek ve aynı zamanda refaha kavuşturmak ve zararları ve kalkındırılmaları mümkün olamıyanları da, Sinan Tekelioğlu arkadaşımızın tavsiye ettikleri gibi, başka bölgelere iskân etmek elbette ki yine millî bir vazifedir. Bunu tenkid konusu yapmak mümkün olamayacağı ileri sürmek, millî mukadderat demek olan ormanların ve hattâ gûya kayrılmak istenilen köylünün istikbali bakımından zararlı ve tehlikelidir.

Seyhan civarında 8 köyün nakli zor oldu diye bu kaçınılmaz millî vebal ve vazifeden kaçınmak millî menfaatlerle başdaşamaz.

Bâzı arkadaşlarımız nazik sitemlerde bulundu. Ormancı mebusların komisyonlarda müfrit bir zihniyetle geçer akça olmıyan fikirlerini kanuna koydurduklarını ifade buyurdu. Bu ormancı mebuslara değil, fikri, müzakere ve kabul eden encümenlere taarruz olur. Bu arkadaşlar ve hele kıyasıya tenkid yapan Hürriyet Partisi sözcüsü ve Ziraat Encümeni âzası olduğu halde henüz encümende teşerrüf edemediğimiz sayın ziraatçı mebus Fevzi Lûtfü Karaosmanoğlu değerli fikirlerini serdedip kanunun arzu ettikleri mânada tedvinine mesai sarf etselerdi elbette ki işte o zaman mebusluk vazifelerini daha iyi yapmış olurlardı.

Ziya Termen arkadaşımız cidden şayanı hayret fikirler beyan buyurdular. Ormanlar topyekûn muhafazaya ayrılmalı imiş. Bu ne demektir? Usulsüz kesim yapmak ne derece mahzurlu ise işletme gayelerine göre kesim çağına gelmiş ağaçları kesmiyerek terk etmek de aynı derecede mahzurludur ve fen ne de iktisadi kaideler bunu kabul etmez. Ve buyurdukları gibi bunu tedbirli hükümetler değil, gafil hükümetler yapar.

Sevgili arkadaşlarım,

Görülmekte bulunan Orman Kanunu, 6 senelik devamlı bir çalışmanın mahsulüdür. 6 senedir Orman Kanunu mevzuunda kıymetli fikirlerini serd eyliyen yüzlerce mebus arkada-

şımızın kıymetli fikirlerini teker teker tetkik ve münakaşa konusu edilmiştir.

Bir taraftan millet ve vatan demek olan orman, diğer taraftan milletin kendisi, menfaatler, zıt mütalebat ve parti olarak millete vadettiklerimiz enine boyuna tetkik edilmiştir. Ve bu bağdaşması pek müşkil zıt kutuplar mümkün olabilecek derecede bağdaştırılmış ve bu tasarı vücuda getirilmiştir.

Ancak bilhassa kaydetmek isterim ki, tasarı parti programımızın 69 ncu maddesine muhalif değildir. Çünkü bu tasarı üzerinde çalışan Hükümet ve bizler bu maddeyi en az bu hususu ileri süren arkadaşlardan çok daha evvel benimsemiş ve partimizin bu programını Yurdun en hücre köşelerine kadar götürmüş insanlarız.

Murterem arkadaşlarım, Orman Kanunu üzerinde konuşan arkadaşlarım ekseriyetle maddeler üzerinde konuştular. Maddelere geçildiğinde bu hususta vereceğimiz ve umarız ki sizleri tatmin edecek cevaplarımız vardır. Bununla beraber maddeler üzerindeki kıymetli fikir ve irsatlarımızla kanunun daha da olgun bir halde Milletimize sunulacağına kaaniim. Bu suretle çıkacak olan Orman Kanununun memleketimize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ederim. (Alkışlar)

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Murterem arkadaşlarım; üzerinde birçok menfaatlerin çarpıştığı bir mevzu, Orman Kanunu mevzuu, beş senelik çekişmeli bir mesaiden sonra Heyeti Umumiyeye geldi. Dışarda menfaatler çarpışıyor, içeride fikirler çarpışıyor, prensipler çarpışıyor. Bunun faydalı olan tarafı, noktai nazarıma, budur; maddeler üzerinde, maddelere geçilmesine karar verildiğinde, bu prensip ve kanaatlerin, fikirlerin orada büyük yer alacağı şüphesizdir.

Bir orman bölgesinin mebusu olmaklığım hasebiyle Orman Kanunu ile yakından alakadırım. Çünkü, Antalya'nın hangi köyüne giderseniz, ya ormandan, yahut ormancıdan şikâyet vardır.

Bizim bugüne kadar verdiğimiz cevap : «Merak etmeyiniz, yakında bir Orman Kanunu getireceğiz, bütün dertlerinize çare bulacağız, müşküllerinizi halledeceğiz» cevabı olmuştur. Onun için bu kanun tasarısını aldığım zaman

dört elle sarıldım; dikkatle, defaatle okudum. Arkadaşlar, kanun tasarısına heyeti umumiyesi itibariyle neyi ihtiva ediyor diye baktım. Ormanın korunmasını, halkın, köylünün hakkının, ihtiyaçlarının korunmasını sağlanmasını, karşılmasını ve devletin hakkının korunmasını, ormanların tevsiini, imarını ele alıyor. Tabiiyle bunun böyle olması lâzımdır. Ama bu gayeye varabilmek için bu esaslı prensiplerin, esaslı mevzuların her birine aynı şekilde, aynı kuvvette cevap vermek, bütün arzulara çaresiz olmak mümkün müdür? Bu Orman Kanununun gereği gibi hem ormanı korusun, hem halkın istediğini yüzde yüz temin etsin, ve hem de devletin istediğini karşılansın... Bütün bunlarla beraber ormanın tevsiini ve imarını mümkün kılsın. Bu, mümkün olamaz arkadaşlar. Bir taraftan bir tarafın muhakkak ki bazı fedakârlıklar göstermesi zarureti hâsıl olacaktır.

İşte bu mütalâayı göz önünde tutarak baktım. Bu kanun ormanı mı tutuyor? Adı Orman Kanunu olduğu halde birinci derecede istihdaf ettiği gaye, bu memlekette ne olursa olsun şu ormanı kurtarayım, şu ormanı ihya edeyim prensibini mi kabul etmiştir? Bu neticeyi alamadım, arkadaşlar. Köylünün hakkını mı koruyor, % 100 köylünün ve şehirlinin ihtiyacını mı temin ediyor? Bu da değil. Zaten buna da imkân yoktur. Bunu başıboş bıraktığımız takdirde, değil benim, en salâhiyetli mütchassısların söylediğine göre, memlekette 25 sene sonra orman kalmıyacaktır. Uzatmıyayım arkadaşlar, bugün elimizdeki incelediğimiz lâyihanın ruhunu tahlil edecek olursak ne şiş yansın, ne kebab kabılinden azıcık ondan almış, azıcık ona vermiş, fakat esaslı, cezrî hiçbir tedbiri ihtiva etmemektedir. Bazan köy civarında yaşayan halkı oradan alıp başka tarafta iskân etmek gibi, bazı ağır müeyyideler koymak gibi cesur hareketleri de müşahede edilmektedir. Fakat bir tempo dâhilinde değil, bu cesareti gösteren tasarıda bir yer geliyor ki; ormana giren hayvandan 25 kuruş para cezası alıyor; 25 kuruş para cezası arkadaşlar. İtiraf ederim ki, bu tasarımı okuduğum zaman, her hangi bir tasarıda böyle bir hata irtikâbedene 25 kuruş mükâfat verilir, diye bir madde ile karşılaştaydım bu kadar hayrete düşmezdim.

Bin hayvan girdiğini farz edin, cezası 250 lira tutar. Halbuki bin hayvanın ormanda yapacağı tahribat düşünülmemiştir. Onu bırakın, ce-

zalar arasında bir muvazene olmadığı gibi cürüm ile ceza arasında da esaslı bir nispet ve muvazene görmedim.

Dahası var arkadaşlar, kanunun 15 nci maddesi birtakım orman suçlarını zikretmektedir. İşte ağacı koparırsa şöyle olur, bilmem keserse böyle olur, ormanların dibine dökülen mahsulleri toplarsa 10 liradan 100 liraya kadar para cezası alınır, orman kaçakçılığı yaparsa izinsiz naklederse filân olur... derken aradım, taradım arkadaşlar, kasden orman yakan hakkında bir cezaya raslıyamadım, dedim ki : «Acaba Ceza Kanununun da buna mütedair maddeler var mı?» Var.. Nitekim, Ceza Kanunu 10 seneye kadar ağır hapis cezası derpiş eder. Gene bugünkü tasarıda Ceza Kanununda mevcudolan bazı maddeler aynen getirilmiş. Diyor ki : «Falan suçu işleyen, Ceza Kanununun 330 neu maddesine, yahut 226 nci maddesine göre tecziye edilir..» Bazan yeni hükümler vaz'etmiş. Burada da tezat görüyorum. Ceza Kanunundaki maddeler meskût geçilecek idi ise hepsi meskût geçilmeli idi. (Ruhsatsız kereste taşıyan adam Ceza Kanununun falan maddesi mucibince tecziye edilir) derken, ormanı yakan hakkındaki ceza niçin meskût geçilmiş arkadaşlar? Sonra, en mühim mevzulardan ve orman civarında yaşayan köylüyü şikâyete ve fer-yada sevk eden âmillerden biri de bugüne kadar yapılmış olan yersiz ve yolsuz bazı tahditlerdir. Adamın çalışma çabalıya vücûda getirdiği zeytinliği, orman hududu içine almıştır. Ya zamanında itiraz etmemiş, yahut itiraz etmiş de mahkeme ehlivukuf olarak, merci olarak orman idaresini göstermiş... Şimdi bu adam sızlanıyor, şikâyette bulunuyor. «Ne dersin» diye sorulan orman idaresi evvelce verdiği kararı nakzedemiyecği için, verilen karar doğrudur, demiş. Bu vaziyette adamın gözü önünde, onun yüreğini yaka yaka kararını vermiştir. Tasarıda bu haksızlıkların tashih edileceğine dair en ufak bir kayıt yoktur. Demek ki, olan olmuştur, denilmiştir. Bu haksızlıkların, geniş ölçüde yapılan bu yanlışlıkların düzeltileceği hususunda noktai nazarıma göre, hiç durulmamıştır. Yeniden tahditler yapılacaktır. Kanaatime göre tahdit mevzuunda çalışılacak fazla iş kalmamıştır. Köylünün asıl bizden istediği bundan evvel irtikâbedilen hataların tashihidir.

Sonra kanun bazı tedbirler derpiş ederken, işte köylüye şöyle yardım yapılacak, böyle yar-

dım yapılacak, bunun için 50 milyon lira fon ayrılmıştır, filân diyor. Ben buraya vaz'edilen kemiyeti ve ileri sürülen keyfiyeti nazari olmaksızın uzak bulmuyorum arkadaşlar. Bunlar nazari, palyatif tedbirlerdir. Bunlarla ne orman kalkındırılır, ne de onun etrafında yaşayan, bazı rivayete göre 6 milyona, bazı rivayete göre de 9 milyona balığ olan, vatandaş kütlesi terfih edilmiş olur. Cezri tedbirler almak lâzımdır. Bu meyanda ormanı koruyacak olan teşkilâta silâh taşımak salâhiyetini veriyor da, silâh taşıyacak olan, icabında azılı kaçakçılarla mücadele edecek olan, boğuşacak olan o adama, bir köy bekçisine verilen salâhiyet verilmiyor arkadaşlar.

Sonra yine aynı kanun, ancak bir zabıta memurunun, bir jandarmanın görebileceği en ağır vazifeleri onlara tevdi ediyor, fakat «Sakın silâhını onlara karşı tevcih edeyim deme» diyor. «Ancak bir taarruza uğrar ve başka vasıtayla bu taarruzu def'e muktedir olamazsan ancak o zaman silâh istimal edebilirsin» diyor. Arkadaşlar, bu vaziyet karşısında bu adamlara silâh vermektense, icabında silâh taşıyabilir, diye ellerine bir vesika vermek ve onların da silâh yerine bu vesikayı göstermeleri, belki biraz komik olurdu ama, daha muvafık ve mantiki olurdu gibime geliyor.

Arkadaşlar, bu orman koruyucusu, ormanın içinde gezen, onun inzıbatı ile mükellef bulunan adam, bir orman zabıta memuru demektir. Amerika'da uzak mesafelere sefer yapan otobüs şöförlerine polis salâhiyeti verilmiştir, tabancası vardır, icabında bir polis vazifesini görür. Aynı zamanda vazifede bulunduğu müddetçe polisin bütün vazife ve salâhiyetini de haizdir.

Yine hepiniz bilirsiniz, gemi kaptanları denizin ortasında polis salâhiyetini, zabıta salâhiyetini haizdirler. Dediğim gibi, birçok azılı kaçakçılarla mücadele etmek zorunda kalacak olan bu memura bir köy bekçisine verilen salâhiyeti vermek neden esirgendi, bilemiyorum.

Arkadaşlar burada bu kanun yapılırken prensip itibarıyla en ön plâna alınması lâzımgelen husus, nâçiz kanaatimce, neye mal olursa olsun ormanın muhafazası ve imarı olmalıdır. Bunu aleltilak bir orman âşkı, bir insan sıfatıyla değil, bir ormanın bilhassa Türkiye'deki ehemmiyeti ba-

kimından bu şekilde kabul ediyor ve böyle ifade etmek istiyorum.

Bâzı arkadaşlarım çok güzel lâflar ettiler. Mehmet Özbey dedi ki: «Bir yerde ki orman vardır, insan olmayınca neyliyeim; bir yer ki insanla dolu, orman olmayınca neyliyeim.» Elbette. Çok beğendiğim onun bu lâfını. Ama o orman insanlar içindir. O ormanlar olmayınca o insanlar da maalesef bir gün olmayacaktır.

Bunu düşünürken daima şu mülâhaza aklıma gelir: Biz Anadolu'ya nereden geldik arkadaşlar? Bizim esas yerimiz yurdumuz neresi idi? Orta - Asya. Oraları da bir zamanlar ormanlık idi. Fakat zaman geldi, ne olduysa oldu ormanlar kurudu, dereler kurudu ve toprak çatladı. Susuzluktan dudaklar çatladı. Nihayet koskoca kavim Orta - Asya'dan küçük Asya'ya, Anadolu'ya hicret etti. Onlar kılıçlarının keskinliği ile, cesaretleri ile geniş sahalar buldular ve Atlântik'e kadar dayandılar, devletler kurdular. Fakat biz böyle bir felâketle karşılaşsak nereye gideriz arkadaşlar? Bunun, 30 - 40 sene zarfındaki orman tahribatının kötü tesirlerini müşahede etmiş bir neslin insanlarıyız. Seneler vardır ki, Orta - Anadolu doyasıya bir mevsim yağmuruna hasret çekiyor. Ziraî kalkınma yapılıyordur, krediler veriyoruz, traktörler gönderiyoruz, besliyoruz, doyuruyoruz, destekliyoruz, fazlasıyla ekiyoruz... Fakat bir yağmur istediği zaman yağmur yok. Nasıl olsun ki, yağmuru çekecek ormanı kesmişiz. Susuzluktan memleket yanıyor. Sahil kısmında yağmur yağdığı zaman seller alıp götürüyor.

Arkadaşlar, memleketteki tabii hâdiseleri yakından takibeden bir arkadaşımın: Bir ihtiyar köylüye «Eskiden bu kadar sel âfeti olmazdı, su baskınları, âfetleri olmazdı, sel baskınları âfetleri üstüste geliyor.» dediğim zaman bana: «Efendim yukarda orman komadılar ki...» dedi. «Gelen yağmur sel olup ovaları basıyor.» dedi. Binaenaleyh arkadaşlar ormanları bütün politika endişeleri haricinde ve küçük politika hesaplarının haricinde millî bir dâva olarak ele almamız lâzımdır. Geçenlerde Cavid Oral arkadaşımızın dediği gibi, milletçe bir orman seferberliği yapmamız lâzımdır. Bu katî bir zarurettir. Bunun için de kanunda bâzı tedbirler derpiş edilmiştir. Evvelâ ormanı tahripten korumak lâzımdır, imardan evvel tahripten korumak lâzımdır. Çünkü değil bizim gibi fakir bir milletin bütçesi, bu tahrip temposunu telâfi etmek için dünyanın hiçbir

devletinin bütçesi kâfi gelmez. Binaenaleyh evvelâ tahribi önlememiz lâzımdır. Tahrip maalesef evvelâ yangından oluyor. Çünkü birkaç sene evvelisine kadar çok kayıtsızdık. Bu mevzularda sadece hükümet olarak da, teşkilât olarak da, fert olarak da yakın ve ciddi bir alâka göstermiyorduk.

1945 senesinde Haziran ayı ortalarına doğru idi, Antalya'dan İstanbul'a giderken Bey dağlarındaki ormanların cayır cayır yandığını gördüm. Eylül ortasında otobüsle dönerken baktım aynı yerler hâlâ buram buram tütmekte. Dedim ki; burası yine mi tutuşmuş? O zaman şoför şu cevabı verdi: «Yine mi, ne demek doktor bey, sönmeyi ki, yeniden tutuşsun!» Hazirandan beri on binlerce hektar orman yanıp durmakta idi. Her sene de yanar.

Selçuk Bey arkadaşımızın çok iyi ifade bu yurdukları gibi, âşkı bulunduğum Antalya tabiatının bende husule getirdiği derin aşk içinde bu yangınlar daima içimde kanyan bir yara halindedir. Ne zaman Akseki'ye gitsem, bilhassa bu mevsimde, Akseki ile Manavgat hududunu teşkil eden bir köprü vardır, oraya varmadan evvel bir virajı inerken hemen sağ tarafta olan yeri daima yanar vaziyette gördüm. Niçin? Bir melûn oraya musallat olmuş, şu kâdarcık bir tarla açabilmek ve her sene burasını tesviye etmek için yüzlerce dekar ormana kıymaktadır. On defa, yirmi defa mahkemeye getirilmiştir. Hâkime sorduğum zaman, «ne yapayım efendim, mevzuat müsait değildir. Bir defasında yakaladık, ceza verdik ve tecil ettik. Çünkü, elimizde delil yok ki» dedi. Kıbrıt çakarken veya ormanı yakarken göreceksiniz ki, yakalayıp getireceksiniz ve tam cezasını vereceksiniz.

Bu vaziyette ormanlarımızın korunmasına imkân var mı arkadaşlar?

Bir tânesi bu sene oldu. Sigarasını atmış, harmanı tutuşmuş ve oradan ormana sirayet etmiş ve beş bin dekarlık bir orman yanmış.

Arkadaşlar, asıl orman yangınları arazi ağmak için vukubulmaktadır. 10 dönüm tarla ağmak için bütün ormana kıymaktadır.

Bunu önliyecek tedbirler, bu kanunda da var; yangından kalan arazi hiçbir suretle temlik edilmiyor. Güzel. Bunun yanısıra bir de otlak temin etmek için ormanı yakıyor. Bir sene, iki sene sonra ot çıkıyor. Hayvanını otlatmak için oradan istifade ediyor. Yani kanun oraya

hayvan da sokmuyor. O da güzel. Fakat üçüncü bir sebebolarak kereste istiyor. Bana ormandan kereste ver, diyor. Orman idaresi vermeyince bir kibrit, yakıyor arkadaşlar. Yangından sonra haydı bakalım enkazını satılığa çıkar, diyor. Kanunda buna ait bir madde görmedim. Bir yangından kalan enkaz, temin edeceği 3 - 5 bin liranın hatırı için, hiçbir suretle istifadeye arz edilmemeli, satışa çıkarılmamalıdır.

Sonra en haincesi intikam için yakıyor, arkadaşlar. Demin arz ettiğim gibi, yetiştirdiği zeytinliği, ormandır diye elinden alınan adam, cahildir, müğber olur, hissine kapılır, gider, orman yakar arkadaşlar. Onun için lüzumlu tedbirler alınırken ve bâzı cezai müeyyideler kuvvetlendirilirken, kasden orman yakamanın cezası da artırılmalıdır.

Keçi mevzuu; bu da üzerinde ciddiyetle durulması lâzımgelen bir mevzudur. Keçi mi, orman mı? dersiniz hiç tereddüt etmeden orman, derim. Fakat bâzı şartlar altında bir kısım keçileri muhafaza etmek de mümkündür. Bu kanun bâzı makilikleri orman dışına alıyor. Bunları % 100 ziraat arazisi yapacak yerde bâzı makilikleri kıl keçisine terk edebiliriz. Memleketimizde bilhassa fakir ve orta tabaka et yemek ihtiyacındadır arkadaşlar. Keçiyi birden bire attığımız anda bu sıkıntı kendisini derhal gösterir. Fakat yüzde yüz orman için tehlike olduğu zaman hemen keçi aleyhine hüküm vermekte asla hata olmaz arkadaşlar.

Kaçakçılık büyük bir tehlike değildir. Kaçakçılıktan ormanın tahribedileceğine inanan bir insan değilim. Büyük ölçüde kaçakçılığın bugün yapılmasına imkân yoktur. Öyle 50 ton, 100 ton kereste kaçırılın, buna imkân yoktur. Birinci merhalede değilse ikinci merhalede, ikinci merhalede değilse üçüncü merhalede mutlaka yakalanır, enselenir. Ne var? Köylü ihtiyacı olan odunu ruhsatsız kesiyormuş. Dokunmayın onlara. Evi yıkılmıştır, yanmıştır, müracaat etmiştir verilmemiştir, kaçak kereste getiriyor. Bu, ormanı bitirmez, orman bundan bitmez arkadaşlar. Cezai müeyyideler konulmuş, konsun, ama, ormanı kurtarmak için her ağacın dibine bir darağacı koysanız, ormana giden her patikanın başına bir süngü diksensiz, o civarda yaşayan insanlar aç ise, eğer evini yapacak keresteye muhtaç ise, bunu oradan alamıyorsa, bunu ne yapıp yapıp alacak, çalacak ve getire-

cektir. Eğer bütün maiyetini oradan temin ediyorsa, belki idamı dahi göze alacak ve muhtaç olduğu nafakayı oradan alma yoluna gidecektir.

Binaenaleyh ilk tedbir olarak orman civarında oturan orman civarında yaşayan köylünün karnını doyurmak imkânını bulmak lâzımdır. Bunu temin ettiğiniz anda ne kuvvetli müeyyideye ve ne de başka tedbirlere ihtiyacımız kalmıyacaktır.

Bu meyanda geçende kabul buyurduğunuz bir kanun vardı. Maddesi gelince bir teklif yapacağım, ki burada nazara alınmamıştır. Orman ağaçları içerisinde aşılana elverişli Antebfıstığı cinsleri vardır. Anteb'lilerden işitiyoruz arkadaşlar, bir ağacın mahsulü senede 500 lira getiriyor. 10 ağaç aşılansa 5 bin lira eder. Ömründe, müddeti hayatında değil, rüyasında bile gördüğü para mı acaba? 100 ağaç aşılansa 50 bin lira eder. Bu ağaç cinslerinin içine harnupluk, sakızlıklar da dâhildir.

Sonra bir arkadaşımın dediği gibi küçük el sanatları, bu da güzel, fakat kâfi değil. Köylü küçük el sanatları da yapar, fakat bunun, onun karnını doyuracağına kaani bulunmuyorum. Esaslı işteğal mevzuları bulmalıdır. Bu arada bu kanunda derpiş edilen, icabı halde orman içerisindeki köylünün alınıp başka yere nakledilmesi. Arkadaşlar, buna bu şekilde hiç temas edilmemiş olsa idi daha iyi olurdu kañaatindeyim. Bunu söylemek bile, konuşulması bile korkunç bir şey arkadaşlar. Bizim köylülerimiz vatanına olduğu kadar toprağına, yerine, yatağına bağlı insanlardır. Size küçük bir misal arz edeyim. Antalya eşrafından zengin, bir Karadağ Kırallığı kadar arazisi olan muhterem bir aile vardır, hakikaten temiz, terbiyeli insanlardır. Toprakları içinde bâzı ortakçı, yarıcı olarak çalışan insanlara arazisinin büyük bir kısmını uzun vâdeli ve çok mâkul ve mutedil bir fiyatla vermişlerdir. İçinde küçük bir köylü zümresi kalmıştır. Bunlar kalktılar Ankara'ya geldiler ve dediler ki, «diğer arkadaşlarımız toprak sahibi oldular, ne olur delâlet edin de biz de topraklarımıza sahibolarak çalışalım, ecir olarak çalışmaktan kurtulalım.» Bir mebus için bundan zevkli iş mi olur arkadaşlar, Derhal harekete geçtim. Ankara'da İskân Dairesinden yapılacak işlerini yaptırdım. Buldukları yere çok yakın mümbit bir arazi parçası buldum. Taksim mevzuuna girince ilk verilen rakam kabardı, yirmi

aile kırka çıktı, yetişmedi. Gene muhterem arazi sahibine müracaat ettim, dedim ki; biraz daha arazi verebilir misiniz? Hayhay dediler. Eksik olmasınlar, her aileye 20 - 30 dönüm verilecek şekilde bir imkân sağladılar. Yirmi dönüm tarla orada bu şartlar altında köylüyü zengin edecek bir şey arkadaşlar. Güzel bir köy yeri de buldum kendilerine. Kereste ve çimentolarını temin ettim. Nihayet tevzi günü geldi, gittik. Köylü meydanda yok. «Nerede bunlar, haber mi alamadılar?» dedik. «Haber verdik efendim» dediler. Bir iki tanesini çağırttık, niye gelmediniz diye sorduk. Neredesiniz, niye gelmediniz? Boyunları bükük. Tekrar, niye gelmediniz evlâdım, dedim. Dediler ki; «Efendim, olduğumuz yerden ayrılmak istemiyoruz.» Niçin? «Orda babalarımızın, dedelerimizin mezarları var» dediler. Dediği yer ne kadar biliyor musunuz? Vereceğimiz araziye 3 - 3,5 kilometre mesafede; ayrı bir yer, ayrı bir memleket değil. Köyde babasının, dedesinin mezarları varmış. Ne yapalım dedik? «Bize oradan toprak verin dediler». Neticesini söylemiyeyim, lüzum yok.

Bu kadar yerine, yurduna, bağlı bir insanı, seni buradan alacağım filân yere nakledeceğim dersenez iyi bir tesir bırakmaz. Kaldı ki, arkadaşlar, zaman ve şartlar bunu söylemeden, konuşmadan kendi kendine halletmektedir.

Tahtacılar vardır. Bunlar eskiden beri ormanda çalışmayı itiyadedinen insanlardır. Bugün dağda çok az tahtacı kalmıştır. Geliyorlar toplu halde arazi alıyorlar, mahalle ve köyler kuruyorlar.

Ormanların başlıca sakinlerinden birisi de bilirsiniz, yörüklerdir. Bunlar baharda sahilden kalkar 3-3,5 ayda yaylaya gider, bir o kadar zaman da orada durur, senenin yarısından fazlasını ormanda, geçirir. Bugün, bunlar da sahile inip toprak sahibi olmakta, yer yer yerleşmektedirler. D. P. iktidarının giriştiği resmî kalkınma hareketi, 25 seneye varmadan ve lâfı dahi edilmeden bu dâvaya bir çare bulacaktır. Köylü artık fıstığı, zeytini yetiştirecek, orada kalacak, belki kendi bahçemi de tutuştururum mülâhazasıyla artık ormanı yakmayacaktır. Hiçbir imkânı olmayan bir aile veya akrabası, iki saat ötede bacası yeni tütmeye başhyan bir fabrikada 7-8 lira veya 8-10 lira yevmiye ile çalışmak dururken mutlaka ormanı yakıp tarla açayım, odun keseyim, götürüyüm,

satayım, bugünkü nafakamı temin edeyim diye uğraşır mı? Zaten son nüfus sayımı ile bir evvelki nüfus sayımı arasındaki bedahet bize bir şey öğretmiştir; köylerden şehirlere doğru bir akın vardır. Bilhassa fakir köylüler şehirlere doğru akmaktadırlar.

Sonra; ileri sürülen fikirlerden biri de ormanın muhafazası için ilk şart olarak köylünün terfih edilmesini, geçim imkânlarının temin edilmesini göstermektedir.

Arkadaşlarım; ben de bâzı arkadaşlarım gibi, yaş haddini doldurmuş, fırtınadan, kuvvetli rüzgârlardan yıkılmaya meyyal, seyreltilmesi fennen icabeden ağaçlar müstesna olmak üzere, Kanada'nın yaptığı gibi, eğer ormanın bu vatanın bütünlüğü, âtisi ve istikbali için katî bir zaruret ve mühim bir âmil olduğuna inanıyorsa, 25 sene müddetle ormanlarımıza dokunmamalıyız arkadaşlar. Yukarda saydığım enkaz ve saire köylünün ihtiyacını karşılar. Şehrin ihtiyacını da dışardan karşıyalım. Bunu bugün ihtiyarımızla yapmayacak olursak yarın, 25 sene sonra mecburen yapacağız. O zaman bunu ormansız kalarak, yağmursuz kalarak, çölde yaşamaya mahkûm olarak yapacağız. Sonra kereste ihtiyacını azaltacak tedbirler alalım. Meselâ inşaatta kereste kullanmayalım. Ben mühendis değilim ama mühendislerin söylediğine göre yeni inşaat sistemleri varmış. Bizde de tatbik edilmeye başlanmış. Bu sistem müsrifçe kullanılan kereste israfından bizi vâreste kılıyor. Bâzı doğrama ihtiyacımızı, meselâ suni kereste ve aleminyum sanayiimizi inkişaf ettirerek kapı ve pençereleir aleminyumdan ve suni keresteden yapmak çok mümkündür, arkadaşlar. Bu daha iktisadi olur, daha sağlam olur ve daha da güzel olur.

Sonra yakacak meselesini halletmek; orman civarındaki köyler yakacaklarını enkazdan falan faydalanmak suretiyle ormandan temin eder. Fakat Ankara gibi büyük şehirlerimizdeki depolar yığın yığın odunla doludur. Halbuki memleketimiz bir kömür memleketidir. Zonguldak'ın taş kömürünü değil, fakat yığın yığın durduğu için kendiliğinden tutuşan linyitlerimizi bir gün işletmek imkânını bulursak, orman mahsullerimizin israfının önüne geniş ölçüde geçmiş oluruz.

Sonra arkadaşlar, cezaî müeyyideler dedim: Ben şahsan dünyada iki kuvvetli müeyyide tanırım: Biri korku, biri sevgi. Korku insanı ancak pölisin, jandarmanın takibettiği yere ka-

dar takibeder. Bunun hududunu aştığı zaman da reaksiyon başlar. Her insanın yanına bir jandarma, her hainin başına bir polis dikemezsiniz ya. Ama sevgi insanı ezeliyetten ebediyete kadar götürür. Korkuya istinadeden rejimlere bakınız, payidar olmamışlardır ve olmazlar da. Sevgiye, merhamete istinadeden rejimler değil, dinlere bile baksanız hattâ binlerce senedir itibardadırlar. Öyle ise, Türk'ün benliğinde zaten meknuz bulunan ağaç sevgisini ihyaya çalışırsak fena bir şey yapmamış oluruz. Düşünün arkadaşlar, at üzerinde giderken eteğin bir ağaç dalına takılırsa sakın dalı kesme, eteğini kes ben parasını veririm diye vakfiyeler vardır; Vakıflar Kanununda söyledim.

Fazıl, değerli arkadaşım Rükneddin Nasuhiğolu söyledi dün, Kanuni Sultan Süleyman, Belgrad Ormanlarında yaşayan orman sakinlerini, ormanı korumaları için askerlikten muaf kılmış arkadaşlar? Ne çarelere başvurmuşlar!

Kanunda gördüm ve çok sevindim; mekteplere, ilkokullara, ortaokullara ve liselere ağaç sevgisini, tabiat sevgisini telkin edecek dersler konacak. Çok güzel. Çok sevindim.

Son senelerde itiyadedindi Orman İdaresi, yol güzergâhlarına, kayaların üzerine falan, yazılar yazıyor. Müeessir oluyor, bu ufacak tedbirler dahi müeessir oluyor bundan emin olunuz arkadaşlar. Orman sevgisini filmlerle, radyolarla, konferanslarla telkine çalışmalıdır. Bunun üzerinde devamlı şekilde çalışılmasında büyük fayda mülâhaza ediyorum.

Sonra yine iktidarımızın ehemmiyetle ele aldığı elektirifikasyon işi orman tahribatını önleyecek en mühim âmillerden birisidir. Mütaadit misallerim var, fakat sabrınızı suiistimal ettiğime kaaniyim. Galiba çok konuştum. Netice itibariyle orman işi birinci derecede ele alınması lâzımgelen bir mevzuu olarak görünmeli ve bu kanun buna göre hazırlanmalıdır. Bugün bu kanun maksadı temine kâfi değildir. Bundan evvelki hataların tashihini ihtiva etmemektedir. O kadar çok haksızlık olmuştur ki, bunları tashih etmeden halkımızı menmun etmek mümkün olmayacaktır. Küçük tashihler yapılması yerindedir.

Bir de arkadaşlar, hususi orman sahiplerine ya ormanlarını iade ediyoruz, yahut istimlâk ediyoruz. İstimlâk edilirken nazarı dikkate alın-

ması lâzımgelen iki cihet var : Birisi, orman sahibidir 20 dönüm tarla almıştır, 20 bin dönüm ormanı eline geçirmiştir. Eğer alınacaksa, bunlar istirdadedilecekse vergisi esas olabilir. Fakat yakın bir mazide büyük para vererek bir arazi almış orman yapmış, bir orman satın almış, orasını imar ve ihya etmiş bir hususi orman sahibinin ormanını da vergi kayıtlarına göre istimlâk ve istirdadetmeye kalkarsak haksızlık etmiş oluruz, arkadaşlar. Bu mevzuun da göz önünde tutulmasını ve bilhassa eskiden yapılmış olan tahditlerin yeni kanunun çerçevesi içine alınmasını ve kanunun esas ruhunu teşkil eden ormanın en baş mevzuu olarak, en büyük problem olarak ele alınması ve bu tashihin yapılması lâzımdır. Kanunun maddelerine hemen geçilmesi değil bir iki gün içinde bu tashihler yapılmak üzere komisyona iadesini rica ediyorum. Bunun için de bir takrir takdim ediyorum. Vakitlerinizi fazla işgal ettiğim için özür diler, hepinizi hürmetle selâmlarım.

REİS — Rükneddin Nasuhiğolu (Yok sesleri).

Mehmet Daim Süalp (Yok sesleri).

Nuri Ocakcioğlu.

NURİ OCAKÇIOĞLU ((Malatya) — Muhterem arkadaşlar, bendeniz huzurunuzu rahatsız etmiyecektim, ilk zaman söz almıştım. Birçok arkadaşlar dertlere temas ettiler, bunu dinledim pek kısa olarak birkaç nokta üzerinde durmak istiyorum. Bir orman kanunu lâyihası Yüksek Huzurunuzla getirilmiştir. Şahsı itibariyle şayamı itimadolan Ziraat Vekili vardır. Bu vaziyet itibariyle kâfi olması lâzımdır ama asıl üzerinde durulacak mesele, işi yalnız bir Ziraat Vekiline yükletmemeli, milletçe bir vazife olarak üzerimize almamız lâzımdır. Evvelâ bu ihmal Meclisimizden başlıyor. Birkaç gündür devam eden müzakereler sırasında nihayet 70 - 80 i geçmeyen bir mevcutla karşılaşyoruz. Halbuki Orman Kanunu denince herkesin muntazaman devam edip bu dert üzerinde uzun uzun durması lâzımgelirdi.

Bu işte yalnız Umum Müdürün da hüsnüniyet sahibi olması kâfi değildir. Evvelâ memleketimizde dürüstlük ve doğruluğun esas olarak alınması lâzımgelir. Kanunda birtakım ruhsatsız katiyat ve saire cezaları vardır, bunların tatbiki kâfi değildir. Ormanı yıkan yalnız köylüde-

ğildir. Hepimiz biliriz ki, bu memlekette öteder beri orman zenginleri vardır. Bunlar ellerine bir ruhsatname alırlar ve ormanı kökünden kaldırırlar. Bu meselede parti, şu taraf, bu taraf bahis mevzuu değildir. Hangi partiye mensubolursa olsun bunların sıkı kontrol altında bulundurulup, orman yüzünden gayrimeşru servet elde etmemelerini, uygunsuz katiyat yapmamalarının temin etmek ve yapanlarını şiddetle tecziye etmek şarttır. (Bravo sesleri).

Dün Zafer gazetesinde bu Meclis müzakerelerine ait bir hususu okudum.

Bu neşriyattan bir müzakereyi kâfi görmüyor kanaati bendenizde hâsıl oldu. Muhalefet gruptundan kimse yok. İki üç kişi var. Sayın Fethi Ülkü için; söz aldı ve işittiği birkaç kelimeyi ele alarak konuştu, diye yazması gürültü çıkarmadan konuşmayı kâfi görmemesinin delilidir. Şimdi ben de bu sözlerin tesiri altında kalmıyarak, Hilmi Dura, Bekir Baykal, Ali Ünlüsoy ve konuşan diğer arkadaşlarımın, etrafıca izah ettiklerini tekrarlıyarak izah etmek suretiyle de vakitlerini gecirmek her halde lüzumsuz olsa gerektir. Buna istirak ediyorum, demek de günah değildir.

Diğer hususata gelince; Meclise devam edilmesi lâzım geleceği şekli haklıdır. Bunun üzerinde de vazi yazılrsa haklı görmek lâzımgelir.

Muhterem arkadaşlar, öyle yerler vardır ki birkaç keciyi bulunan ve geçimini bununla sağıyan kimseleri vardır. Bir köve gitmiştik. Rasladığımız birine, buranın zengin kimdir, oraya misafir olalım, dedim. Gösterdiler. Baktık ki, senede üç teneke buğday ekiyor ve beş tane de keciyi var. Oğlu da İstanbul'da hamallık yapıyor. Para gönderiyor. Orada yaşıyor.

Şimdi ormandan nakil keyfiyeti, tabii ihtiyaridir, kanunda. Mecburi de olsa zaten o da zararlıdır. Nakledilecek insanlar diğer yerde ne kadar refah içinde bulundurulursa bulundurulsun eski yerlerinden ayrılmaları zor olur. Bunlar kanunda yazılıdır. Hattâ yeni kanun eski kanundan daha mükemmeldir, desek de yine bunları tatbik etmek imkânı yoktur.

Ben de 5 - 6 seneden beri orman kanunu lâ-yihalarını okuyorum, tetkik ediyorum. Bâzi noktalardan başka büyük fark yoktur. Eski olsun yeni olsun orman yüzünden ticaret edenler çoktur. Yeni yetişen bâzi gençler bile bu işe alışıyor. Başka işlerde olduğu gibi. Bir zamanlar buğday beyannameleri için orta mektep talebeleri köyle-

re gönderilmmişti. Bunlar orada almayı vermeyi öğrendiler. Şimdi belki daha büyük işlerde de aynı şekilde çalışıyorlar.

Vaktiyle trenle seyahat ediyordum : İki orman mühendis muavini, mektepten yeni çıkmış, trenle geliyorlar. Trenin kapısını açtık, içeri girelim dedik, rahatımızı bozma, dediler. Biz de pe-ti dedik, kapıyı kapadık başka yere gittik oturluk, rahatlarını bozmadık. Nihayet yerimize geldik. İstasyonda bu ikisi tabii sarhoş oldukları için hâdise çıkarmışlar. Cürmü meşhut olmuş. Sonradan öğrendim bunlar da suiistimal yolunu öğrenmişler. Bunlar belki şimdi vekâlette veya bir vilâyette mühimce bir iş başındadırlar. Biz hep aynı adamlarız, o devirden çıktık bu devre geldik. İstedığımız kadar başlarında U. Müdürleri, Vekilleri bulunsunlar. Suiistimalleri kökünden kazımak lâzımdır. Daha dün zengin bir adama yahu, bu adamına bu kadar neden itimadediyor, bol para veriyorsun, demişler. Aman demiş, nasıl vermem, ben ona biraz para veriyorum, gidiyor, bir orman ruhsatıyesini alıyor, kökünden söküp bana avuç dolusu para veriyor. O da sağa sola bin, beş yüz, bir şeyler veriyormuş verirse versin, yedirsin. Buna nasıl inanmam. Bana bol kazanç getiriyor, demiş. Bir zaman da orman koruma erleri vardı. Her ağacın başına bir adam koysanız, milli seviye, milli seciyemiz tasiye edilmedikten sonra fazilet, dürüstlük esasları komadıkça suiistimal edenler ağır cezalandırılmadıkça ormanı korumak zordur.

Bir gün 15 köylü getirdiler. Birisine gelmek için yolunu bulamadınız mı, dedim, yeni bir orman askeri gelmişti, alıştırıramamıştık, onun için böyle oldu, dedi. Aradan iki üç ay geçtikten sonra onu da alıştırılmışlardır.

Tutulan zabıt varakaları 83 nü maddenin müzakeresine geldiğimiz zaman söylyeceğiz. Hilâfı ispat edilmeyince mahkemeye çağırılmaz, deniyor. Gerçi bu kanun hükmüne hâkimler bakmazlar, yine çağırırlar. Ama tatbik edilmeyen bir hükmü kanuna koymamak lâzımgelir. 1918 sayılı Kanunda da böyle bir hüküm vardı. Bir gün mahkemeye girdim, bir dava var, suçlu, hâdise yerini keşfedim, diye ısrarına, zabıt varakası var, kanun yazıyor. Kanun yazsın, dedim. Gidelim yerini bir görehim, dedim. Gittik, evin dört kilometre uzağında, açıkta, etrafı açık, duvar olmayan yere en yakın suçlunun evi var diye zabıt varakası tutulmuş.

Gidip keşfi yaptırdık, keşfi yaptırmamış olsa idi adam daha aylarca yatacaktı.

Bir gün yine Kâhta'da hapishanenin önünden geçiyorduk, bağırıyorlar, 20 kadar kişi mevkuf, zabıt varakalarına işaret noktasından arz etmek istiyorum.

Mevzu üzerinde durdum, evrakları tetkik ettim, bunlardan bir kısmı tahliye edildi. Sonra bir merkep yüklü kaçak eşya yakalanmış, merkep, kaçak mal ile falan adamın evinin önünde durdu, eşya onundur, ev sahibi kaçakçdır, diye zabıt varakası tutulmuş, içeri konmuş. Böyle zabıt varakasını imza edenler mahkemeye çağrılmayınca doğacak zararlara işaret için söyledim. Zabıt varakalarının heyeti umumiyesi böyle değil, fakat kısmı azamı böyledir. Kısmı azamı için tatbik imkânı olmayan bir hükmü kanun içine koymak lüzumsuzdur.

Öteden beri üzerinde durduğum bir mesele olan ağaçlandırma meselesine gelince: Eski hükümlerle yeni hükümler arasında bazı farklar var. Fakat bu farklar maksadı temin etmiyor. Bütün ırmak kenarları boş duruyor. Meselâ Şefaattli ile Yerköy arasındaki ırmak kenarları bağlık, bahçeliktir. Fakat ondan sonrası kuru kuru. Gerçi arazi sahipleri yapmazsa Hükümet memurları ne yapsın? Fakat bu işle bütün Hükümet memurları, bütün vekiller bizzat meşgul olurlarsa iyi bir netice elde edilebilir. Bazı yerlerde görüyoruz, kaymakamlar müteşebbistirler, ellerindeki jandarma kuvvetiyle, cebren, dağları bağ haline getirmişlerdir. İlk zamanlarda şikâyet mevzuu oluyor ama aradan 10 - 15 sene geçince halk vaziyetten memnun oluyor. Ormana zarar veren keçi değildir. Bunun bir misalini vereyim: Akçadağ ile Levent nahiyesi arasındaki dağlık köylerde köylü elinde satırlarla ağaçları buduyorlar, hayvanlara yedirmek için ağaçların üzerine istif ediyorlar. Binaenaleyh evvelâ köylünün ihtiyacını temin etmek lâzımdır.

Keçi kaldırılın, ama bunun yerine ikame edilecek bir şey bulmak lâzımdır. Gerçi bu kanuna bazı hükümler konmuş, fakat nazari olan bunlarla işi temin etmek biraz zordur.

Muhterem arkadaşlar, her şeyden evvel memlekette ahlâk işini ele almak lâzımdır. Bilirsiniz, eskiden ağaç dikmek sevaptır diye herkes ağaç dikerdi. Yol yaptırmak da öyle, hat-

tâ eski ihtiyarlar yola düğen taşları yol tahribolmasın diye kaldırırlardı. Binaenaleyh mânen kalkınmaya, ahlâk işine ehemmiyet vermek ve tanım etmek lâzımdır. Neşriyatla, konferanslarla olur, her tedbire başvurarak bunu mânen milletin ruhuna yerleştirmek bir vazifedir.

Söyliyeceklerimin birçoklarını arkadaşlarım söyledi, fazla rahatsız etmiyeyim, mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Hilmi Dura, Kastamonu.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar; kanunun heyeti umumiyesi hakkındaki görüşlerimi müzakerelerin başladığı ilk günü Muhterem Heyetinize arz etmiştim. Bugün bu görüşlerime karşı ileri sürülen fâkirlere cevap vermek için söz almış bulunuyorum. Sıram gelmiş olduğuna göre, Muhterem Heyetinizi fazla işgal etmemeye gayret ederek, bir iki nokta hakkında mukabil cevaplarımı arz edeceğim.

Muhterem arkadaşlar; ben şu nokta üzerinde durmak ve evvelâ şu meseleyi halletmek icabettiğine kaaniim: Orman Kanununu niçin yapıyoruz? Öyle zannediyorum ki; Muhterem Mecliste-iki görüş var:

Bir fikri temsil eden arkadaşlarımız; Orman Kanununu Türkiye ormanlarını muhafaza etmek için yapıyoruz, diyorlar.

Diğer bir fikirde olan arkadaşlar; - ki, ben de ikinci fikirdeyim - Orman Kanununu Türkiye ormanlarını muhafaza için yapıyoruz diyorlar bir; Orman Kanununu ormanla vatandaş münasebetlerini tanzim etmek için yapıyoruz diyorlar iki.

Hareket noktamız belli olmazsa çıkmazın içinden kurtulmamıza imkân yoktur. Mücerret ormanı korumak diye bir şey yoktur. Her şey idare edilmekte bulunan millet ve memleket için iken ve bu münasebet ayarlanırken elbetteki ormanın aleyhine gidilmiyecek, idaresi ve mesuliyeti üzerimize verilen vatandaşların ormanla olan münasebetleri de insaf hudutları dâhilinde ve partimizin programı içinde mütalâa edilmek icabedecektir. Esasen vatandaşla orman münasebetleri ayarlanmadan, vatandaşın günlük ihtiyacı temin edilmeden ormanı muhafaza iddiası bir hayaldir. Buna muvaffak olamamışızdır. 1937 den bu yana devre, devre, safha, safha tatbik edilen, bazan şiddetli, bazan az şiddetli, ba-

zan da tamamen serbestiye kaçan kanunların hiçbirisi ormanı tahripten kurtaramamışlar ve belki serbest zamanlarda câri olandan daha fazla tahribe sebebiyet vermişlerdir.

Mütalâalarımıza cevap verirken muhterem İsmail Selçuk Çakıroğlu arkadaşımız, birçok âlim ve filozofların orman hakkındaki sözlerini naklettiler ve ormanın bir memleket için ne kadar lüzumlu olduğunu belirttiler. Bunda kimsenin şüphesi yok; hiç kimse ormanın düşmanı değildir. Mesele, mevzuu ele alış tarzına göre değişiyor. Âlim ve filozoflar, mücerret ormanı ele almışlar ve methetmişler, ormanın lüzumunu, bir memleketin serveti ve ziyeti olduğunu tebarüz ettirmişlerdir; kabul. Yalnız ormanı ele alırsak bu budur, fakat bunun karşısında vatandaşla orman münasebetlerini de ele alacak olursak o vakit ben, B. M. Meclisinin bir âzası olarak, Devlet olarak bâzı müşküllerle karşı karşıya bulunuyorum, bunları görmemezlikten gelemem.

Deniyor ki, 1960 da 1980 de biz (Türkiye'yi ağaçlandırma kanunu) yapacağız. Hayır. Bu kötü görüş niçin? Biz meseleyi halledeceğiz. İşi nazari cepheden mütalâa ederek kürsüden inmemiz değil, onun çarelerini de araştırmamız lâzımdır. «Ben, memleketin imkânları içinde bir kanun hazırlıyacağım, dertlere cevap verecek bir kanun ihzar edeceğim.» dememiz lâzımdır. Buraya çıkıp, orman işinde bu tedbiri almazsak şöyle olur, hayvancılıkta şu istikamette gitmezsek, ziraatte bunu yapmazsak böyle olur, demek kolaydır. Mesele, bunların tedbirlerini de ortaya koymaktadır. «1960 ta memlekette orman kalmıyacaktır, şu hale düşeceğiz» demek yersizdir; bütün bunlar nazari dir. Muhterem arkadaşımın sözlerini naklettiği profesör, âlim ormanı yalnız olarak tetkik etmiştir; Türk vatandaşı ile beraber ormanı tetkik etmemiştir. Ben o âlimi Çorumun Farzat köyüne götürsem, «Âlim beyefendi, bu köy ormanın 20 km. yakınındadır. Bu köyde kalorifer, havagazı yoktur. Bu köyün geçimi, etrafta gördüğün çorak arazidedir. Suyu da yoktur. Kasabaya gidip gelmek için motorlu vasıtası ve yolu yoktur. Arpa, buğday eker, onu yer; hayvanlarına da onu yedirir. Sen bu köyde otur, bu köyün mâruz kaldığı hayat şartları içinde sen de bizzat yaşayarak hüküm ver.» desem, muhterem âlimin, bir ay geçmeden elinde baltası, önünde merkebi dağa orman kaçakçılığına gittiğini görürüz. Tahammül edemez! İnsanların tahammül

lünü nazara almadan kanun yapamayız. Memleketin şartlarını bildiğimiz halde bu şartların üstünde bugün için tahakkuk imkânı olmıyan nazariyeleri ileri sürerek, «bunlar tahakkuk etmeden bu kanun yürüyemez.» demek şevkimizi kırmaktır. Ben buna taraftar değilim. Yapabileceğimiz nedir? Ziraati mi ıslah edeceğiz, hayvancılığı mı ıslah edeceğiz? Bunların hepsi bizim elimizde, bütçeyi de biz yapıyoruz, imkânlarımızı göre kararımızı verelim.

Muhterem arkadaşlar, ileri sürülen mütalâalar arasında iskân mevzuu da var. Bundan evvele bahsetmiştim. Arkadaşlardan bâzıları hâlâ bu fikri hararetle destekliyorlar. Hattâ Yakup Çukurova arkadaşım benim bu mevzudaki konuşmamı ileri sürerek demişlerdi ki.....

En. M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — (Kaldırılabilir) kaydı var.

HİLMİ DURA (Devamla) — Ben de ona dokunacağım. Yakup Çukuroğlu demişler ki... (Çukuroğlu değil Çukurova sesleri). Ben kendilerini hâkimlikten tanırım. O zaman Çukuroğlu idi, demek ki değişmiş. Arkadaşımız diyor ki: «Hilmi Dura'nın iskân mevzuunda telâşi beyhudedir. Çünkü orman rejiminin dışında bırakılacak yerlere tercihan yerleştirilmek kaydı ile (kaldırılabilir) diyor, (kaldırılır) demiyor. Bir hukukçu olarak bu farkı bilmelidirler» diyor. Hayır arkadaşlar. Tezriî organda vazife almış bulunan bir hukukçu veya başka meslekten bir üye (kaldırılabilir) ile (kaldırılır) arasındaki farkı görmez mi? Ama ikisinde de bu salâhiyet hükümete veriliyor. Hükümet isterse kaldırır, istemezse kaldırmaz. Mesele bu salâhiyeti vermektedir. Bunu verirken münakaşasını elbette yapacağım.

Demiş ki; «Hükümet en az kendisi kadar vatanperverdir; hükümet bunu düşünür.»

Ne münasebet! Hükümet; vatanperverlik, ne münasebet, bunları anlamıyorum! Hiç kimseyi benden daha az vatanperver olmakla itham edemem, tenzih ederim.

İskân bahsi, demin Bürhanettin Bey de bahsettiler, diğerleri de söyledi, tehlikeli, lüzumsuz, faydasızdır, muvaffak olamaz, başarmıyacağımız bir tedbirdir ve hattâ hukuk bakımından, Anayasa muvacehesinde üzerinde durulabilir, münakaşaya tahammülü olan bir mevzudur.

Hükümet teklifinde iskân mecburi değildir ve gayet güzeldir. kaldırılmasına imkân olmayan yerlerde hükümet o yerler halkını başka yerlere kendi rızalarıyla nakledebilir. Hiç olmazsa böyle kalsın. Hükümetin teklifini aynen kabul edelim.

Hükümet lüzum gördüğü yerlerde, bunlardan dağlık arazide yaşayan halkın ihtiyarı ile iskân muamelesini yapsın. Bunu başka türlü düşünmeyiz. Ne olur? Bir defa dağda yaşamış yıllardan beri oranın havasını almış, şartlarına alışmış bir insanın başka yerde yaşaması çok zordur. Kaldı ki, bizim köylümüz toprağına çok bağlıdır. Sonra bunları nereye göndereceğiz? Yüzbinlerce insan. Bulgaristan'dan gelen göçmenlerin durumları malûm. Anadolu'nun muhtelif yerlerinde kendilerine yer verdik, ev yaptık, fakat çoğu İstanbul'da gecekondularda, şurada, burada barınıyorlar. Bunlardan İstanbul'da 100 bin insan vardır. Bu insanlar lâlettâyin insanlardır. Size bunların en muzır cereyanlar ve kötü propagandaların tesirlerine mâruz kalma tehlikesini anlatmama lüzum yok. Bu gibi hususların içtimai bakımdan çok büyük tesirleri vardır. Göndereceğiniz adamları oralarda tutmayacaksınız. Bunlar, Adana'da, İstanbul'da, Ankara'da gecekondularda barınacaklardır. Binaenaleyh, çok tehlikelidir. Hükümet teklifinin aynen kabulünü rica ediyorum.

Mâruzatımı burada keseceğim, maddelere geçince muhterem arkadaşlarımdan bâzı ricalarım olacaktır.

IHSAN GÜLEZ (Bolı) — Muhterem arkadaşlar, Orman Kanunu üç gündür görüşülüyor. dâvanın hemen her cephesi Heyeti Umumiyenin önüne serildi. Bendeniz tekrardan tevakki etmek için sözümü mümkün mertebe kısa keseceğim.

Bütün arkadaşlarımla ifade ettikleri gibi, Türkiye'de orman dâvasının halli, munhasıran kanun mevzuu değildir. Bunu mütaaddit defalar ifadeye çalıştık. Bunun yanında içtimai ve iktisadi birçok meselelerin de halline geçildikçe, Hilmi Dura arkadaşımızın dediği gibi, bunlar edebiyat dahi telâkki edilse dahi, orman dâvasının halledileceğine beşdeniz kaani değilim. Arkadaşlar, bir hâtıramı hikâyeye etmekle sözüme başlayacağım.

Eski Mebuslardan Kâmil Bey arkadaşım

yukarda Orman Kanununa ait 1908 zabıtlarını acaba o zaman ne konuşulmuştur diye tetkik ederken gördük ki elli sene evvel ne söylendi ise aynı şeyler bugünde tekrarlanmaktadır. Elli sene evvel günün Ziraat Nazırı Rum ve ya Ermeni olan zat ne söylemişse bugünün Ziraat Vekili de aynı şeyi söylemektedir. Türkiye'de mahrukat meselesi halledilmelidir, Türkiye'de orman içi köyler kalkındırılmalıdır mevzuları aradan elli sene gibi bir müddet geçtiği halde bugün de tekrar edilmektedir. Hakkaten Türkiye ölçüsünde mahrukat meselesi, inşaat malzemesi halledilmedikçe, iç iskân işi halledilmedikçe, orman yanında yaşayan köylünün Avrupa demeyeceğim Balkanlar köylüsü kadar kalkındırılıp refahi temin edilmedikçe, seviyesi o seviyeye getirilmedikçe ormanın tahribinin önleneyeceği kanaatini taşımak hata olur. Bahsedilen bu ana meseleleri bir kalemde geçiyorum. Mevzuubashedilen bu meseleler hepimizin malûmudur. Bütün hatâ, kanaatimce 1950 senesinde iktidara geldiğimizde bu kanunun Meclise sevk edilmesini mütaakıp, Hükümet olarak, bu mevzuu lâyık ve çehile ehemmiyet verilmemiştir. Ben o kanaattem ki, Hükümet olarak, Başbakanı ve diğer bütün vekilleriyle birlikte birkaç toplantı yaparak orman mevzuunda topyekûn ne yapabiliriz şeklinde bir müzakere yapılmamıştır. Maarif Vekili mekteplerde. Milli Müdafaa Vekili olarak orduda, diğer alâkalı vekiller olarak hapishanede, ca mide şurada burada orman sevgisini yaratmak için ne yapılması lâzımdır, İşletmeler Vekili olarak memleketin muhtacolduğu mahrukatı temin bakımından ne yapmak lâzımdır ve saire hususları bir arada mütalâa etmek ve ona göre tedbirler almak gerekirdi. Hilmi Dura arkadaşımız diyor ki; elimizdeki imkânlar, milletimizin durumu ve ormanlarımızın şartları nazara alınarak bir kanun yapalım. Bunun yanında Hükümet olarak orman dâvası bu şekilde ele alınmadı ve yapılmadı, asıl hata buradadır.

Bu fikrimi müdafaa ederken şunu da nazara alıyorum; bugün Türkiye'nin kalkınması için Orta - Anadolu köylüsüne Ziraat Bankasından milyonlar ayırıyoruz, traktör veriyoruz, tohum veriyoruz, şunu veriyoruz, bunu veriyoruz.

Sırf Türk köylüsünün kalkındırılması ve Orta - Anadolu köylüsünün terfihi maksadiyle.. Ege bölgesinde ziraati himaye etmek suretiyle Tarım Satış Kooperatiflerinin zararını her sene 50 - 100 milyon açığını kapatırız. Niçin? Oradaki köylüyü himaye maksadiyle.. Karadeniz bölgesinde buğdayı 30 kuruşa alırız ve 20 kuruşa yediririz. Niçin? Buradakilerini sıkıntıdan kurtarabilmek maksadiyle..

Bunun yanında orman içinde perişan olmuş yüzlerce, binlerce vatandaş kurtarmak için ne yapalım diye hükümet bir dâvayı ele almamıştır.

Binaenaleyh, rica, vakit geçmiş olmasına rağmen, hükümetin bu orman kanununu hep birlikte ve bahsedilen tedbirleri kısa bir zamanda ele almasıdır. Düne kadar defalarla hükümet mevkiine bakıyorum, yalnız Ziraat Vekilini görüyorum. Diğer bir tek bakan arkadaşımız bu Orman Kanunu müzakeresinde bulunmadılar. Çok şükür bugün geldiler. Ben isterdim ki, Başvekil başta olmak üzere bütün hükümet kadrosu burada hazır bulunsun Orman Kanunu gibi, bütün arkadaşlarımızın üzerinde çalışması lâzım gelen bir meselede konuşsular.

Bu mesele üzerinde çıksın; «endişe etmeyiniz arkadaşlar» benim iskân mevzuunda programım şudur : Mahrukat mevzuunda programım şudur, şu kadar müddet zarfında bunlar hal yoluna girdiği zaman orman içi köylü terfih edilecektir diye bize tatminbahş izahat versin. Maalesef bununla karşılaşmadık.

Muhterem arkadaşlar, bu umumi hatlardan sonra kanuna mütaallik birkaç noktaya da temas etmek istiyorum. Kanun, heyeti umumiyesi itibariyle, eskiye nazaran daha iyi kanun yapılmak istenmiştir. Fakat bu kanunda da bazı kusurlu noktalar vardır. Arkadaşlarım bunlara defatle temas ettiler. Benden birkaç prensip noktasına kısaca temas edeyim :

İskân mevzuu : İskân mı yapalım yoksa bulunduğu yerde kalkındırmaya mı çalışalım. İki şaktan birisi. Ya köylüyü ormandan alıp Orta - Anadolu'ya kaldıracamız. Yahut da bulunduğu yerle uzun zaman mesai sarf ederek onu kalkındıracamız. Muhterem arkadaşlar, geçenlerde resmî bir heyet içinde ilk defa olarak bir Avrupa seyahati yaptım. Orada gördük ki, bir ormanın 3. 5 dönüm tarlası içinde kendisini rahatça geçindiren vatandaşlar gördük. Cenubi - Almanya,

İtalya ve İsviçre'de pek zengin olmamakla beraber. Yoncalığı, hayvancılığı ile pekâlâ geçinebiliyorlar. Biz de vatandaşlarımızı bu seviyeye getirebilirsek zaten bu söylenenlere lüzum dahi kalmaz. Bugün Türkiye'de vatandaş bu sıkıntıya sevk eden bir taraftan da devlettir. Vatandaş şikâyet ediyor.

Ben kendi mintakam Bolu'dan misal alayım. Ben çocukken geçtiğimiz Bolu dağlarında güneşi göremezdik. Şimdi bu yerlerde güneş tepenizde cehennem sıcağı içinde kalırsınız. Düzee'nin evvelce nüfusu 60 bin kadardı. Şimdi 130 bindir. Artış Gümüşane, Trabzon, Rize, Giresun taraflarından göç eden vatandaşlarla vâkı olmuştur. Kahvede oturuyoruz, anlatıyor. Gümüşane'den gelmiş dayısının yanına yerleşmiş, bir baraka yapmış, sonra senelerce ormandan aç aç bir miktar tarla edinmiş. Açtıkça geçinmiş ama şimdi perişan durumda ve kendisi şikâyet ediyor, bizi devlet kaldırırsa iskân etse, biz de bu perişanlıktan kurtulsak, diyor. Yani arkadaşlar iskân isteyen yerler vardır. Kırbiseik... oturdukları yer tamamen Senkistan... Ufak tefek değil, büyük kayalıklardan ibaret. Oradaki vatandaşların tarlaları iki üç yorgan büyüklüğünde. Eskiden hayvancılıkla geçinirlermiş. Şimdi imkânsız hale geldiği için feryadediyorlar. Birçak köylü ile beraber iskân dairesine gittik. Bunlar yerli görünüyorlarmış iskân edemeyiz, dediler. Binaenaleyh arkadaşlar, bugün iskân isteyen köylerimiz vardır.

Düzee'ye Kırbiseik'a mukabil Mengen'i alınız. Vatandaş tabiatle haşır neşir olmuş Mengen köylüsü ebâ ancédin, 600 - 700 seneden beri orada otururlar ve ormanı tahribederlerse, kendilerine ormandan ihtiyaçları verilmediği içindir. Mengen köylüsünün derdi iskân değildir, nüfus kesafeti ne kadar fazla olursa olsun iskân mevzuunda şikâyeti yoktur, Mengen köylüsü toprağına bağlıdır, meskenine bağlıdır. Onun yegâne sıkıntısı, etrafı, hattâ çatısından itibaren başlayan tarlasının orman addedilmesidir, tahdit komisyonları buralara varıncaya kadar orman olarak kabul etmiştir, onun ıstırabı buradadır. Geçenlerde Başbakan oradan geçerken hepsi Başbakana şikâyet etmişlerdir. Başbakan onları dinlerken hayretler içinde kalmıştır, niçin tahdit demiştir, bunları bir kanunla derhal düzeltiriz, demişlerdir. Orman Kanunu Meclise gelsin veya gelmesin bir kanunla düzeltiriz, demişlerdir.

İskân işine gelince: Bâzi mıntakaların hususiyetlerine göre iskân yapılabilecek yerler vardır, hiç lüzum olmayan yerler de vardır. Birçok arkadaşlarımız muhtelif mevzulara uzun uzadıya temas ettiler.

Bizim Bolu'da bir orman mektebi vardı, içinde orman ilmi tedris edilir. Burası dahi senede 5 - 10 ton ağaç yakıyor. Yanbaşında, birkaç kilometre ötede linyit yatakları yatar. Bugün her yerde linyit yatakları açılmaya başlanmıştır. Mahruk meselesinde; hükümet, devlet dairelerinde bugün edunu tasarruf için linyit yakılması hususunda, Maliye Vekâleti bir seferberlik yapsa, bir tamim yapsa, bu iş için bir görenek kâfidir. Bolu'nun köylerine bir yıllık yakacakları için linyit versek, linyit sobaları temin etsek büyük bir tasarruf sağlanmış olur. Arkadaşlar; bu işler yapılmadan orman dâvasını halletmek hayal olur.

Üçüncü mesele arkadaşlar, inşaat malzemesi meselesi. Bolu'nun filân köyünden Ankara'nın bilmem hangi mahallesindeki inşaatı kadar daima kereste harcamıyor. Hükümete şu 5 - 6 senelik ieraatı esnasında, topyekûn Türkiye'nin kalkınması mevzularında cesaretle attığı adımlar için teşekkür etmek çok yerindedir. Bu yoldan orman dâvasının halline gidilmiş olacaktır. Burhanettin Onat arkadaşımızın temas etmiş olduğu gibi uzun izahata lüzum yoktur. Şurada yapılan bir baraj, bu çimento fabrikası ve sair büyük tesisler orman dâvasını binnispe halletmiştir rafzolunabilir. Çünkü bütün kesafet yavaş yavaş şehirlerde toplanıyor. Yarın Türkiye sanayileşmesi tahakkuk edip 1 - 2 milyonluk şehirler teessüs ettiği vakit kimse ormanı tahribetmeyecektir. Bu memleket ölçüsündeki sanayileşmede, ihmal edilen bir taraf vardır, hükümet şeker fabrikaları için, demir ve çimento fabrika ve tesisleri için milyarlar yatırmıştır ve yatırmaktadır, fakat maalesef ormanla ilgili sanayi ile bir tek kuruluş ayrılmamıştır. Yarın farzediniz ki, çimento sanayii, demir sanayii halloldu. Fakat inşaatın başlıca üç rüknünden biri olan keresteyi nereden temin edeceksiniz? Ya ormanları tahrip edeceksiniz veya milyonlar ayırarak dışarıdan ithal edeceksiniz. Hep biliyoruz ki, inşaat için lâzım olan başlıca üç şey vardır; çimento, demir ve kereste. Demir ve çimento dâvası halledildiği zaman inşaat yüzde yüz artacaktır. Nitekim Sayın Başvekilin de söyledik-

leri gibi orta - çağdan kalma koğuklar içinde yaşayan köylü vatandaşlarımızı medeni birer meskene kavuşturmak azmindeyiz. Bunun için de çimento, demir ve kereste dâvasını halletmemiz lâzım gelmektedir. Demir ve çimentonun halledildiğini farzedelim, bunun yanında kereste mevzuu da vardır. Ya kereste. Hükümet bu mevzua da sarılmıştır, fakat geç kalmıştır. Ziraat Vekâleti uzun uzun Avrupa'ya heyetler gönderdi, suni kereste fabrikaları kurmak için. Dört seneden beri gazetelerde haberler çıkar, seviniriz, yakında bu mevzu halledilecektir diye. Mecliste arkadaşlarımız vardır, bu mevzua sarılmışlardır. Afyon'lu, Bolu'lu, Urfa'lı arkadaşlarımız bu işe sarılmışlardır. Bu suni kereste fabrikalarıyla orman temizlenecek, elde edilen maddeler tazyik edilecek ve suni kereste meydana gelecektir. Bolu gibi fakir bir bölgede 1953 senesinde 800 bin lira sermayeli bir şirketi bu iş için kurduk. Hükümet söz verdi, müzaharette bulunacağım dedi. Dört seneden beri bir suni kereste fabrikasını kuramadık. Bunun malî portesi de diğer baraj ve fabrika kurmada olduğu gibi yüzlerce milyon değildir. Makineleri 2 milyondur, fabrikanın kendisi 2 milyondur. Ceman istenen miktar 4 milyondur. Bu miktar iki senede amorti edilmektedir. Binaenaleyh hükümetten ricam, prensip üzerine eğildiği zaman çimento, demir dâvası yanında bir de suni kereste mevzuuna ehemmiyet vermesi noktasında olacaktır.

Muhterem arkadaşlar; notlarımda pek çok şeyler var. Fakat Heyeti Umumiyyede tekrar tekrar aynı mevzudan bahsetmek sizleri sıkacağı için sözümü burada keseceğim. Maddelerde söz alacağım.

Hepinizi hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AĞUN (Rize) — Muhterem arkadaşlarım, Orman Kanununda bir iskân bir de orman içindeki köylerin kalkınması mevzuu vardır. Ormanı bulunan birçok vilâyet mebusları burada iskân mevzuu üzerinde konuştular. Bir kısım arkadaşlar bu iskânın mümkün olamayacağını bir kısım arkadaşlar da bunun çok yerinde olduğunu bu kürsüden ifade ettiler. Bilhassa Kastamonu Mebusu arkadaşlarımdan Hilmi Dura arkadaşım bunun imkânsız olduğunu birinci konuşmalarında ifade etmişlerdir.

Şimdi, Bolu mebusu arkadaşım, orman bölgesi mebusu olan arkadaşım gayet güzel bir şekilde Bolu vilâyeti içinde vâkı olan bir tahribatı güzelce anlattığı gibi, gene Bolu'nun bir nahiyesinde vatandaşların kendi arzularıyla iskân olmak istediklerini ifade ettiler. Sonra, arkadaşlarım diyorlar ki, bu kanun ormanı muhafaza için mi, yoksa halkı korumak için mi çıkarılıyor? Biz, encümen olarak, hem ormanı muhafaza edecek tedbirleri ve şartları bu kanunda sıraladık, hem de bu ormanlar içinde oturan ve Hükümetin yapmış olduğu istatistiklere göre 9 milyonu aşan bir nüfusun geçim dâvası olduğunu nazarı itibara aldık. Orman dâvasında hangi cepheden bakarsanız ayrı bir manzara, ayrı bir konuşma mevzuu ile karşılaşsınız. Bu dâva, günlerce konuşarak ve düşünerek hazırlanacak bir kanundur. Türkiye'deki orman ve Türkiye'deki nüfus miktarları ve münasebetleri, birçok arkadaşlarımızın izah ettiği şekilde köylerimizin ihtiyaçlarını tam şekliyle karşılamaya kâfi değildir. Eğer orman mıntakasında oturan köylü vatandaşlarımızın ihtiyaçları hakkıyla karşılanmadığı takdirde bu vatandaşlar zaruret icabı ellerini yine ormanlara uzatacaklardır. Biz hem ormanın muhafazası, hem de köylü vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını mezc ederek bir tasarı hazırladık, bu iki menfaati kanun metinlerinde nazarı itibara aldık. Hattâ Hükümet 33 ncü maddede bazı haklar vermediği halde biz, encümen olarak bu hakları buraya koyduk.

İskân mevzuu üzerinde çok duruldu. Encümenin bu mevzuu nasıl mütalâa ettiğini huzurunuzda, sabrınızı tüketmeden, izaha çalışacağım.

Muhterem arkadaşlarım, bugün Türkiye'de öyle mıntakalar vardır ki, bu mıntakadaki 100 haneli köylerden 5 i kendiliğinden iskân için seferber haldedir. Kendi başına iskân işine girişmiş haldedir. Bilhassa Karadeniz bölgesinde Artvin'den Samsun'a kadar olan mıntakada ve dağlarda oturan bu vatandaşlarımız, her sene dışarda yeni bir iskân sahası arar. Zira nüfus çok artmaktadır. Bunlar, buralardan kalkarlar Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı, Kocaeli, Domanıç ve saireye gelir yerleşirler. Geldikleri bu yerlerde de orman içine veya kenarına yerleşirler ve yavaş, yavaş devletin ormanını kemirirler arkadaşlar. Bugün, Bolu dağından Abant'a kadar olan sahanın 15 senede açılmış olduğunu

söylersem itimat buyurun arkadaşlar. Bu maddeye «kaldırabilir» kelimesini koymak suretile hiç değilse bu başıboş gidişin önüne geçilsin; devlet bir iskân sahası bulsun ve buralara tedrici bir şekilde yerleştirsün, demek suretiyle bir iskân politikası münazara ve münakaşası encümeninde yer aldı. Bu madde hükümetin teklifinin kuvvetlendirmek suretiyle oradaki köyleri daha müs tahsıl hale getirmek kaygusuyla düşünülmüş ve konulmuştur. Yoksa derhal köyleri kaldırmak diye bir şey yoktur, arkadaşlar. Böyle bir şey düşünmedik bile. Bugün cereyan eden bir hâdisenin üzerinde durduk ve o civardaki köyleri daha müstahsıl hale getirmenin şartlarını düşünerek koyduk ve bu köyler civarındaki ziraate elverişli orman mıntakalarını da ormanların dışına çıkardık. Munhasıran orman içinde kalan köyler bunlardan harıçtır. Samsun'da Bafra, Termen, Çarşamba gibi kazalarla birlikte Antalya vilâyetimizin, ta Antalya'dan Manâvgat, Alanya istikametine kadar olan mıntakada, tarihte 5 milyon nüfusu barındıran bu dağlarda yabani zeytinler duruyor. Kablettarih bu zeytinliklerden taş borularla kadırgalara yağ akıtılmıştır. Bunları versek kâfidir. Kâfi iskân yerimiz vardır, vaktinizi almamak için daha fazla izah etmeye lüzum görmüyorum. İskânı yapabilecek, bunların gidecekleri yerleri tanzim edecek bir Hükümetin de mevcud olduğuna kaanım. Çünkü şimdiye kadar yapmış olduğu bütün işlerle bizlere bu ümidi vermektedir. Fakat arkadaşlarım, hemen iskâna gitmedik, evvelâ orman içinde oturan köylüyü kalkındıralım dedik. Nasıl kalkındıralım? Ona yardım etmek suretiyle. Nitekim, 1950 de eski Orman Kanununu tatbik eden Hükümet evvelâ yol yaparak ormanlara girdi. 1 500 Km. orman yolu varken bunu 4 sene zarfında 8 bin Km. ye çıkardı, yolsuz ormanları vilâyetlere bağladı. Yardım ederek tabiatın muhasarasından kurtardı. Kurtarmakla ne yaptık? Arkadaşlar ofis ambarlarını ileri sürdük, o yerler üzerinde buğdayları kamyonlarla ofis ambarlarına gelmesini temin ettik. Eskiden 10 vilâyette bir ofis ambarı mevcut iken bugün memleketin her köşesine ve her köyün başına ofis ambarlarını yapmak suretiyle köylüye buğdayını daha ucuz bir fiyatla satmasını temin ettik. Ondan sonra tek bir orman yanmadı. Bugün bunlar canlı olarak önümüzdedir.

Encümenimiz yerinde bir mütalâa ile orman köylerine 50 milyon lira yardım yapılmasını kabul etti. Hükümet bunu daha aşağı bir rakamda tutmuş fakat gerek Ziraat Encümeni ve gerekse Muvakkat Encümen bunun 50 milyon liraya çıkarılmasını kabul etmiştir. Daha dün hiçbir şeyi olmayan köylerimiz bugün muazzam yol şebekesine mıntaka mıntaka ve semt semt kavuşmuştur. Amerika'da olduğu gibi, misali Garpten vermek istemem, çünkü hep Garpten misal getiriliyor deniliyor. Süt hayvanları arasında Jersey denen bir ırk vardır, vekâlet bunlardan getirtmeye çalışıyor, günde 18 kilo süt veriyor, küçük çapta bizimkilerine benzeyen ineklerdir. Tam bizim Fadime teyzenin bakabileceği hayvanlardır. 15 - 20 inek besliyeceğine bunlardan 2 tane besledi mi hayat kalkınması o andan itibaren başladı demektir. Ticaret Vekâleti de küçük sanatlar mevzuunda dokumacılık şubesini de vazifelendirir ve dokumacılığı bu orman köylerine yerleştirirse bilhassa boş geçen köylünün kış mevsimini kıymetlendirmiş oluruz. Tavukçuluk deyip geçmiyelim, arıcılık deyip geçmiyelim. Ondan sonra bu köyde tek çeşit ziraat yaparlardı, patates ekerler patates kaldırırlardı, bazan da arpa ekerler. Onlara da istikamet verilebilir. İstikamet veren milletler vardır biz onlardan daha çalışkanız. Bugünkü bu Hükümet bunu tatbik etmek imkânlarını haizdir. Vatan içinde vatan yapıyoruz dediği zaman dört sene evvel hayal yapıyorsun diye bize gülerlerdi. Bu toprağın randımanını artırmak için su lâzımsa suya, ziraate ehemmiyet verilerek çalışıldı, bugün 12 milyon ton buğday alıyorsa yarın yirmi milyona çıkacaktır. İktisat Vekâleti, Ziraat Vekâleti ve bankalar yardım yapmak suretiyle köylünün kalkındırılması cihetine gidilecektir. Ve orman köylülerinin muhtacolduğu hububatı köylülere verdik. Bugün ne orman kesiyorlar ne de tahrib ediyorlar. Biz bu kanun maddelerini konuşurken ceza maddeleri, inzabati tedbirlerle bu memleketin terbiye olamayacağına inanmıştık ve onun için de bu yardımcı unsurları, şartları kanuna koyduk. Hangi kanun olursa olsun, şartları yerine getirilmedikçe muvaffak olamaz. Hükümet bu şartları tahakkuk ettirdiği takdirde orman da tahribattan kurtulacaktır. İskân görüşümüz bundan ibarettir. Yoksa topyekûn bir iskâna gidilmesi gibi bir hüküm metinde mevcut değildir. Evvelâ

yardım yapılacaktır. Yardımla mümkün olmayan hallerde köylüyü müstahsil duruma getirecek şekilde tedbirler alabilmesi ve iskân mevzuunu ele alması, buna gidilmek için «kaldırabilir» hükmünü koyduk.

Diğer mevzular üzerinde, maddelerde sırası geldiği zaman, icabında komisyon, görüşünü arz edecektir. İskân mevzuunda hiçbir heyecana lüzum yoktur. Komisyonun görüşü bundan ibarettir ve faydalıdır.

Hepinizi hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

REİS — Hükümet.

ZİRAAT VEKİLİ ESAT BUDAKOĞLU (Balıkesir) — Çok muhterem arkadaşlarım, üç inikattır Orman Kanunu lâyihasının heyeti umumiyesi üzerinde müzakereler devam etmektedir. Şu ana kadar da 20 ye yakın arkadaş konuşmuş bulunuyor. Bu arkadaşlar hakikaten orman mevzuunu büyük bir hassasiyet ve titizlikle Yüksek Heyetinize arz etmiş oldular. Bu arkadaşlarımız kendi görüşlerini muhitlerinden aldıkları ilhamlara, bilgilerini ve tecrübelerini de ekliyerek Yüksek Heyetinize tamamen aksettirmiş bulunuyorlar.

Şüphesiz ki, bu arkadaşlarımızın bu görüş ve mütalâaları bizim çalışmalarımız için bir işaret ve ilham kaynağı olmuştur. Hakikaten davamız memleketin en hayati ve en canlı bir meselesidir. Bunun üzerinde bu kadar konuşulmuş olması, sadece, bir fayda temin etmiş olduğu suretiyle izah edilebilir.

Muhterem arkadaşlar, bu mevzuun hassasiyet ve hayatiyetini hakikaten bütün arkadaşlar enine, boyuna Yüksek Heyetinize intikâl ettirdiler. Biz de meseleyi aynı titizlik ve ciddiyetle mütalâa etmekteyiz. Ve ormanı sadece gölge yapan bir ağaç ve iktisadi kıymeti olan bir varlık olarak değil, bu memleketin femelini teşkil eden ziraatın de bir teminatı ve onun içinde asla feda edilmeyen bir unsuru diye telâkki etmekteyiz ve hakikaten meseleyi de bu görüş içerisinde mütalâa etmekteyiz. Aksi halde bu memleketin toprak bütünlüğü, toprağın muhafazası ve iklim şartlarımızın ve su düzenimizin ve hattâ barajlarımızın akibetinin ilerde bir tehlike arz edebileceği ihtimalini daima düşünmek lâzımgelir. Bugün bazı yerlerdeki toprak kaymaları ve ereziyonlar da ormanla ilgili meselelerdir. Hakikaten orman deyince

meseleyi bütün vüsatıyla ele almanın ve bu vüsatıyla mütalâa etmenin zarureti aşikârdır. Esasen bütün arkadaşlar da bu noktada ittifak etmiş bulunuyorlar. O halde alacağımız tedbirlerin ve kararların evveleminde bu mânada olması lâzımgelir. Fakat memleketimizin hususiyeti itibariyle ormanı, hiçbir zaman mücerret bir orman olarak ele almaya imkân yoktur. Orman mevzuunu ele alırken onun içinde yaşayan ve varlığı 7 - 8 milyon tahmin edilen geniş vatandaş kütlesinin vaziyetini de beraberce görüşmek ve beraberce mütalâa etmek bir zarurettir. Hiçbir zaman, memleket için büyük bir varlığı olan bu iki unsuru, birbiri aleyhine çalışan faktörler haline sokmamak lâzımdır. Bu memlekette ormanın lüzumu ve varlığı hepimizce kabul edilmiş bir realitedir. Ama bu iki varlığı birbirine en büyük yardımcı haline getirmek lüzumu aşikârdır. 9 milyona yaklaşan orman mıntakası halkını orman mevzuu dışında mütalâa etmemek de aynı suretle lüzumludur. Bunun için muhtelif noktai nazarlar vardır. Acaba bu 9 milyon insanı bir hamlede oldukları yerden kaldırmak mümkün olsa bile diğer bir yerde iskânı mümkün müdür? Hiç şüphesiz cevabı müspet olmayacaktır. O halde orman mıntakası halkının hayatı üzerinde yeni çareler düşünmek ve bu mevzuda yepyeni bir zihniyet ve sistem getirmek zaruridir.

Burada orman mıntakası halkı orman ve mahsullerinden faydalanacaktır, ama onlara ormanda kalacaktır, fakat ormandan faydalanmayacaktır, der gibi bir hükme vardığımız takdirde yaşamak ihtiyaç ve mecburiyetinde olan bu insanlar, yaşamaları için her türlü hareket ve vasıtaya elbette müracaat edecektir. 1950 ye kadar olan tatbikat ve o devreye kadar alınan ağır tedbirler dahi bu maksadı temin etmemiştir ve etmeyeceğini realite açık olarak bize göstermiştir. O halde arkadaşlar, biraz evvel izah ettiğim gibi, orman meselesini tek başına bir mesele olarak ele almaya imkân yoktur, ziraat sistemi ile içiçe alâkalı olarak mütalâa edeceğiz. Orman mıntakasındaki vatandaşlarla temas edenler bilirler, bin bir müşkilât ile, bin bir tehlikeyi göze alarak, sadece yaşamak için ve sadece nefislerini idame ettirmek için ormandan açtıkları tarlalara kaderlerini bağlamışlardır. Fakat bununla beraber bu yerlerden aldıkları mahsul en

çok bir üctür ve bu miktarda kendilerine kâfi gelmemektedir. Fakat bu mahsulü elde etmediği zaman aç kalacağından korkmakta ve bu zehabın içinde bulunmaktadır. Bir defa ziraat etmekte olduğu toprak, bu nevi ziraate devam ettiği takdirde, hayatını idame ettirip ettirmeyeceğini düşünmemektedir. Onun için geçimini temin edecek asgari hububatı kendilerine garanti etmelidir.

Onların bu ihtiyaçlarını temin etmedikçe ve yaşama şartlarını yerine getirmediğince alınacak tedbirler hiçbir zaman beklediğimiz neticeyi vermez, arkadaşlar. Ormanlar için bin bir tedbir olmayı düşünürken bu varlığı ihmal edemeyiz.

Birçok arkadaşlarımızın da tafsilen beyan ettikleri gibi, bunlar; ormana mutlaka zarar verme itiyadında olan insanlar değildir. Kötüleri de vardır, kaçakçılık yapmak isteyenleri bulunabilir, hattâ kasten orman yangınlarını yapanlar olabilir. Bunlar hakkında kanunun ağır müeyyidelerini tatbik etmekte tereddütmiyeceğiz, ama kaderin, talihin eseri olarak oralara yerleşmiş olan kimseleri, orada mutlaka yaşamak zorunda olan insanları, günün şartlarını, iklim imkânlarını nazara alarak, düşünmek mecburiyetindeyiz. Bunlar, ormana zarar vermeden hayatlarını devam ettirmek arzusunadadır. Bunların ziraat hayatı üzerinde müessir olacak tedbirler olarak, daha çok randıman verecek mahsul nevine gitmeleri hükümetçe tesbit olunacaktır. Bunların hayatını devam ettirecek bir sistem koymadıkça, bugünkü halde kaldığı müddetçe ormana istemiyerek zararlı olabilirler. Ve ne kadar gayret edersek edelim bunun önüne % 100 geçmeye imkân yoktur. Bu bakımdan en keşif orman bölgelerinde tetkikat yaptık, birçok köylü vatandaşlarla temas ettik. İhsan Gülez arkadaşımızın temas ve ifade ettiği gibi; köylü içinde bulunduğu hayat seviyesinin üstünde bir seviye sağlayacak bir sistemi hahişle beklemektedir. Onun için başka bir ziraat sistemi tatbik edilirse ona da razıdır, bu yola gitmeye de hazırdır. Bugün keçinin zararını bilmektedir, keçiye daha zararsız bir hayvan nevi ile değiştirmeye de razıdır. Oralarda hangi nevi ziraat elverişli ise, bağcılık mı, meyvacılık mı, arıcılık mı, büyük baş hayvancılık mı, kümes hayvancılığı mı elverişli ise onun ikamesine gidilecektir. Böyle bir sisteme gitmeye mecburuz. Ama böyle bir sistem için tatbikata geçme imkânlarımızı

elbette Yüksek Meclis daima takviye edecektir ve bizi takviye ettiği nispette, muvaffakiyetimiz de süratli olacaktır. Hattâ o vatandaşların, ormanlara zararlı olmadan yeni ziraat sistemi içinde yetiştirecekleri mahsullerini piyasaya çok daha kolay indirmek için orman idaresi her türlü çarelere başvuracak ve hattâ bunu bir vazife halinde üzerine almış olacaktır ki, bunun da ormanlarımızın korunması babında müspet neticeler doğuracağına tamamiyle inanmış bulunuyoruz. O halde arkadaşlar dâvayı birçok cep-helerinden ele alarak, hakikaten ormanlar içinde bulunan bu vatandaşların hayat seviyelerini yeni bir ziraat sistemi, ziraat rejimi içerisinde onların lehine olarak yükseltmek mecburiyetindeyiz. Bunu muayyen bir plân içerisinde tahakkuk ettirmenin ve muvaffak olmanın bir zaruret halinde bulunduğunu esasen kabul etmiş bulunuyoruz. Bunun yanıbaşında vatandaşların ev bakımından, ahır ve yakacak bakımından ihtiyaçları bulunan kereste ve odunun orman idaresi tarafından verilmesini, bu ihtiyaçlarının orman idaresi tarafından mutlaka karşılanmasını kabul etmiş bulunuyoruz. Arkadaşların da işaret ettiği gibi; orman içinde ve bitişğinde yaşayan vatandaşa, çöken çatısını tamir etmek için hiçbir zaman keresteyi pazardan satınalmaz. Orman derinliklerinde ömrü tabiisini bitiren ve mutlaka ormandan çıkarılması lâzımgelen tomruklarla onların ihtiyacını karşılamak elbette en doğru yoldur. Bütün bunlarla ormanla orman içinde yaşayan vatandaşı birbirini sever hale getirecek şartları yaratmış olacağız. Birtakım takyitler ve kendi hayatını kayıt altına alan tedbirler işi halletmez bilâkis daha fazla reaksiyon davet eder. İnsandır, hislerine mağlup olabilir. Bu vatandaşları ormana zarar vermiyecek şekilde himaye etmek lâzımdır. Ormanlarımızın bugünkü halini daha fazla zorlayarak eksiltmemek yoluna gitmek de zarurettir. Ama bâzi ormanlarımızda beklediğimiz ölçüde yola kavuşmamış olmasından dolayı tabii şartlarla, kar tesiriyle, fırtına tesiriyle yıkılmış, tabii ömrünü ikmal etmiş bulunan ve ormandan çıkması lâzımgelen geniş bir orman varlığını maalesef bu yolsuzluktan mütevellit sebeplerle piyasalara aksettirmek ve onu kıymetlendirmek ve ihtiyaçlara cevap verecek bir hale getirmek mümkün olamamıştır. Yapacağımız yeni bir programla bu ölçü ve bu vüsatteki ormanlara yolu götürmek ve bu şekilde

faaliyetlerimizi ihtiyaçlara cevap verecek bir şekilde tanzim edeceğiz.

Bugün mevcut ormanlarımız için alacağımız zaruri tedbirler vardır. Ağaçlandırma yoluna gitmek ve mevcut fidanlıkların miktarını artırmak, gerek orman içinde ve gerekse orman dışında geniş ölçüde ağaçlandırmalar yapmak ve faaliyetlerimizi verimli bir hale sokmak için tedbirler alacağız. Nitekim bunun plânı yapılmıştır. Meselâ, Eskişehir fidanlığı 1,5 - 2,5 milyon fidan verirken yapacağımız cüzi bir değişiklik ve masrafla 35 - 40 milyon fidan verir hale sokacağız.

Birçok arkadaşlar temas etti. Hakikaten mesele sadece bir orman müdürlüğü, bir Ziraat Vekâleti işi değil, memleketin en mühim bir dâvası olduğuna göre, diğer vekâletlerin de alâkalanacağı bir mevzudur. Bu hususta diğer vekâletlerle hakikaten mutabakat halindeyiz. Bunu bilhassa İhsan Bey arkadaşımıza beyan etmek isterim. Nafia, Millî Müdafaa ve Maarif vekâletleriyle yaptığımız toplantılarda bunları tezekkür ettik. Memleketin her sathını ağaçlandırmak ve mevcut ağaçları çoğaltmak hususunda birtakım kolaylıklardan istifade edebileceğimizi ümed ediyoruz.

Memleketimizdeki mevcut ormanları muhafaza ederken, yurdun birçok bölgelerinde orman tesisi yoluna da gitmek zaruretindeyiz. Diğer taraftan, memleketimizin orman mahsullerine olan ihtiyacı dolayısıyla orman sanayiini memlekette yerleştirmek de zaruri bulunmaktadır. Arkadaşımızın bahsettikleri suni kereste fabrikasını kurmak üzere 16 milyon liralık sermaye ile bir şirket teessüs etmiştir. Bu şirket memleketin muhtelif yerlerinde etüdler yaptı ve beş muntakada suni kereste fabrikası kurma kararı aldı. Bu beş fabrikanın dahi memleket ihtiyacına kâfi gelmiyeceği aşikârdır. Ormanlarımızın muhafazası bakımından bu suni kereste fabrikalarının çoğalmasına biz de kaaniiz. Bu fabrikalar ormanlarımızın tâli mahsulleri ile işliyeceklerdir.

Muhterem arkadaşlar; bu kanun orman mevzuunda bütün ihtiyacı temin eder mi etmez mi? Bu tasarı, üzerinde uzun müddet çalışılan, emek verilen bir tasarıdır. Bunu Dokuzuncu Devrede Mebus olan arkadaşlarımız da gayet iyi bilirler. Her bölgenin vaziyeti tet-

kik edildi. Bu bölgelerin bütün ihtiyaçlarını bir metin etrafından toplamamın müşkülâtı da aşıkârdır. Biz iktidara geldiğimiz günden beri orman mevzuu üzerinde çalışıyoruz. 1950 de iktidara geldiğimiz zaman Sayın Eğriboz arkadaşlarımız Orman Umum Müdürlüğü bünyesi içindeki arkadaşlar eliyle değil, 9 neu Devrede mebus olarak gelmiş ve bu mevzuda ehil olan arkadaşlardan, başka profesörler davet edildi. Hattâ orman içindeki köylerin muhtarlarından beş on kişi çağrıldı, kereste ticaretiyle uğraşanlardan bâzı kimseler de davet edildi. Bunlar geniş tetkikler yaptılar; ihtiyaçları geniş bir metin halinde hazırladıktan sonra Hükümet eliyle Yüksek Meclise intikal ettirdiler. Yüksek Meclis bir komisyon teşekkül ettirdi; bu komisyon bunları inceledi. Hattâ memleketi buca buca gezdi; ormanları gördü, köyleri gördü, köylerin ihtiyacını yerinde tesbit etti. Bunların hepsi Meclis Grupumuzun İhtisas komisyonlarında uzun uzun tetkik edildikten sonra Muvakkat Komisyona sevk edildi. Ondan sonra Bütçe Komisyonunda müzakere edilip Yüksek Meclise sevk edildi. Ve bugün huzurunuzda getirilen lâyiha'nın büyük kısmı o zaman, 9 neu Devrede, uzun münakaşalardan sonra kabul edildi. Fakat seçimlerin yenilenmesi dolayısıyla kanuniyet kesbedemedi. Ve o zaman kabul edilen bu maddeleri esas tutarak Hükümet, şimdi müzakeresi yapılan bu lâyiha'yı 1954 ten sonra Yüksek Meclise sevk etti.

Hakikaten bunun üzerinde çok duruldu, arkadaşlar. Bu mevzuda ne kadar çok durulursa, ne kadar çok konuşulursa, hayatîyeti ve ehemmiyeti bakımından çok faydalı olacağına inanarakla beraber, Burhanettin Bey arkadaşımızın teklifi veçhile, komisyona iadesini doğru bulmam. Çünkü bu mevzularda hakikaten çok duruldu, çok konuşuldu. Biz hiçbir zaman bütün hükümlerimizin tam ve kâmil olduğunu iddia etmiyoruz. Fakat noksanların Heyeti Umumiye görüşmeleri sırasında tamamlanacağına inanıyoruz. Bâzı maddeler üzerinde ilâveler, değiştirmeler yapmak icabedebilir. Her maddenin sırası geldiği zaman görüşülürken tamamlanacağına ve Yüksek Heyetin en mükemmel şeklini vereceğine eminiz. Her maddenin mutlaka çıkması gibi bir dâvamızın peşinde değiliz, arkadaşlar. Bu memleketin or-

man mevzuundaki ihtiyacının ne gibi bir sistem içerisinde halledilebileceği ihtiyacı içerisindeyiz. Birçok arkadaşlarımızın belirttiği gibi bu dâva hakikaten memleket için çok hayati bir dâvadır. Bir harb içindemiş gibi millet halinde bu dâvayı tedvir etmeye mecburuz arkadaşlar. Biraz evvel arz ettiğim gibi dâva sadece bir orman dâvası değildir. Ziraat dâvamızın esasını da teşkil etmektedir. Bu yarınki ziraat sistemimizi, yarınki istikbalimizi emniyette görmek ve korkunç âkibetlerle karşılaşmamak için bunu, halletmek mecburiyetindeyiz. Yer yer görülen toprak kaymaları, erozyonlar, bu memleketin zirai hayatı için üstünde ciddi tedbirler alınmasını işaret eden hallerdir. Ağaçlandırma suretiyle orman dâvamız ile birlikte bu meseleler halledilebilir, Orman Kanununa böyle bir anlayış içerisinde lâyük olduğu ehemmiyet verilmektedir. Eksik taraflarımızı da maddelerin müzakeresi sırasında ele alınır. Ormanın korunması bakımından da ayrı bir teşkilâta lüzum olduğuna inandık. Hazırlıklarımızı yaptık, inşaallah onu da önümüzdeki devre bir kanun lâyihası halinde getireceğiz. Bütün temennim, arkadaşların bu hassasiyeti ve ilgisi ile ümid ediyorum ki, bu mesele iyi bir şekilde halledilecek ve bir metin halinde kanuniyet kesbedecektir. Zaten bütün bu tezahüratla bu mevzudaki alâkasını esirgemiyen Yüksek Meclisin bu müzaheretini devam ettireceğine emin olarak huzurunuzdan ayrılıyorum. (Soldan alkışlar)

REİS — Efendim, kifayet takriri var, fakat Dahilî Nizamname mucibince Hükümetten sonra son söz mebusun olması itibariyle söz Halil Turgut Beyindir. Halil Turgut Bey?... Yok. Şefik Çağlayan, buyurum.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Reis Bey kifayet aleyhinde söz istiyorum.

ZİYA TERMEN (Kastamonu) — Kifayet aleyhinde. Grup adına söz istiyorum.

REİS — Dahilî Nizamname mucibince kifayet oya konulmadan bir tek mebusa söz vermek mümkündür. Grup adına kifayet aleyhinde söz veremem.

CEMAL KIPÇAK (Zonguldak) — Reis Bey, Vekil Beye sual soramaz mıyız?

REİS — III nü maddeye göre Vekilden sual sorabilirsiniz, fakat yine III. maddenin 63 nü notu gereğince kifayeti müzakere sorulara da şâildir.

ŞEFİK ÇAĞLAYAN (Muş) — Muhterem arkadaşlar, bu kanun üç İnikattan beri enine, boyuna, derinliğine, genişliğine görüşüldü. Bendeniz konuşmalarımı arkadaşların temas ettikleri umumi çerçeve dışına intikal ettirmek suretiyle kısaca keseceğim.

Bu kanun tasarısı, yeni bir rejimin, ileri bir görüşün ve demokratik bir zihniyetin eseridir. Hükümetimizi ve komisyonlarda mesailerini harcıyan kıymetli mebus arkadaşlarımı yüksek huzurunuzda şükranla karşılarım.

Muhterem arkadaşlar, üç günden beri devam eden konuşmalarda arkadaşların temas ettikleri ve müştereken kabul ettikleri 1 - 2 nokta vardır, bu noktalarda ittifak edildiğine kaaniim. Bendeniz de arkadaşların bu fikirlerine aynen katılıyorum. Birincisi; bu memlekette yurt ormanlarının son derece azalmakta olduğu,

İkincisi; ormanların yalnız bir millî servet olmaktan ziyade toprak rejimine, su rejimine, iklim tesir eden yegâne âmil ve birer unsur olduğu, bu durum muvacehesinde ormanların son derece azalmakta ve bu azalmanın sebep ve âmilleri meydandadır. Bir taraftan yangınlar, bir taraftan da köylünün orman civarında ve içinde arazi kazanması gayesiyle yaptığı açmalar, kaçakçılık ve saire gibi şeylerdir. Şimdi ortada teşhis edilmiş bir yara vardır. Evvelâ hastalığın tesbiti, ondan sonra tedavi usullerini takibetmek esastır. Gaye yaranın teşhisidir. Yara teşhis edildikten sonra tedavi usulleri muayyendir. Birçok arkadaşlarımız bunun müşterek noktalarını kabul ettikten sonra orman işletmelerinin ormanları tahribettiğini ve orman idaresinin birçok vatandaşlara zulüm yaptığını ifade buyurdular. Bendeniz bu kanaatlere iştirak etmiyorum. Orman dâvası, orman civarında veya içinde bulunan köylü ile orman arasındaki münasebetlerdir. Şerki - Anadolu'nun bir köşesinde, tamamen ormansız, tamamen çorak yerlerde, taş yığınlarıyla yapılmış mağara gibi evlerde yaşayan ve ocaklarında tezek tüten vatandaşların, tarlasında yaz sıcaklığında çalışıp da bir ağaç gölgesini hasretle aradığını vatandaşın simasında okumak gerektir.

Orman işletmeciliği birçok safhalar arz etmiştir. Meselâ, evvelce iltizam sistemi ile orman işletmeciliği usulü tatbik edilirdi. Hususi şahıslara bu haklar tanınmış, aynı zamanda işletme ve şirketlere birçok imtiyazlar tanınmıştı. Fakat bu

verilen imtiyazlar daima kâr mülâhazasıyla kullanılmış ve işte istismarcılık zihniyeti hâkim olmuştur. Bunlar birer tecrübe mahiyetini arz etmektedir.

Yeni hazırlanmış olan bu kanun tasarısı bunları enine boyuna incelemiş ve son olarak bugün tatbik edilmekte olan Devlet Orman İşletmeciliği prensipleri kabul edilmiş ve yerinde görülmüştür. Çünkü Devlet Orman İşletmeciliği prensibini sayın arkadaşım Selçuk Çakıroğlu çok güzel ifade ettiler. Her ne kadar Devlet Orman İşletmeciliği sempatik bir kelime değilse de bunun ismi üzerinde değil, prensipleri üzerinde durmamız lâzımgelir. Devlet Orman İşletmeciliği, birinci derecede sistem ve birinci derecede devamlılık prensibini kabul etmiştir. İkinci derecede verimlilik sistemini kabul etmiş ve son olarak da kârcılık prensibini kabul etmiştir. Biz bu Devlet Orman İşletmeciliği sistemini değiştirsek dahi başka bir kelime ile bu prensiplerde zerre kadar fedakârlık yapmaya imkân yoktur.

Muhterem arkadaşlar, orman yangınlarından biraz evvel bahsetmiştim. Orman yangınları hakikaten, bu memleketin ormanlarını kemiren ve son süratle geri saflara doğru götüren yegâne âmil olarak telâkki edilmektedir. Orman yangınlarında düne nazaran hakikaten bir ilerleme varsa buru sadece, teşkilâtın ve bu teşkilâtın kıymetli elemanlarının mesailerinde ve gayretlerinde aramak lâzımdır. Çünkü dünkü orman yangınlarında kullanılan sistemlerle elde bulunan vasıta ve imkânlarla bugünkü orman teşkilâtında kullanılan vasıta ve imkânlar aynıdır. Bugün tasavvur buyurun ki, bir şehirde her hangi bir yangın vukuunda modern vasıtalarla teçhiz edilmiş olan itfaiye vasıtaları en kısa bir zamanda yangın mahalline gidip lâzımgelen tedbiri almaktadır. Ormanın hususiyetini ve orman teşkilâtını bilen arkadaşlarımızın bunu bu derece basit ve bu derece kolay bir mesele olduğunu hiçbir zaman kabul etmezler. Bugün bir orman yangınını ne seri vasıta ile işletme teşkilâtına bildirmek ve en seri bir vasıta ile orman yangın mahalline gitmek kolay bir mesele değildir. Ormanların çoğunda yol yoktur. Biz orman yangınlarını, mühendis, teknik ve sair elemanlarla birlikte ormanın hemen kenarında veya içinde bulunan köylü vatandaşlara bırakmış vaziyette yız. Bir mühendis veya teknik arkadaşım bugünkü imkânları içinde yapmakta olduğu çalış-

mayı küçültüp onları ormana zararlıdır dersek günah ve vebâl altına girmiş oluruz.

Şu halde muhterem arkadaşlar; biz ormanların azaldığını kabul ediyoruz. Ve bunun asıl sebebini ve âmillerini teğhis etmiş oluyoruz. Biz böyle bir hüküm ve kanaate vardıktan sonra, ben hiçbir zaman devlet Orman İşletmelerinin ve personelinin ormanı mahiv ve perişan ettiği-ne kaani değilim. Ancak ortada bir hâdise varsa, ormanla vatandaş arasındaki münasebetler hiçbir zaman bir araya getirilip tahakkuk safhasına konulamıyan kıskanç ruhlu 3116 sayılı Kanunun ruhunda görmekteyim. Elbette orman idaresi böyle bir kanunu tatbik etmekle mükelleftir. Eğer ormandan ve armancıdan bir sızlama varsa, orman idaresi tam mânasiyle ve ruhuna sadakat göstermek suretiyle kanunu tatbik etmiş olmasındandır. Yani aksaklık kanunun ruhundadır. Yeni hazırlanan Orman Kanunu, vatandaşla orman arasındaki münasebetleri ve şimdiye kadar olan tatbikatı göz önünde tutarak hazırlanmış ve ufak tefek noksanlıkları olmasına rağmen dört başı mamur bir kanun halinde yüksek huzurlarınıza getirilmiş bulunmaktadır.

Bendenizin birçok notlarını olmasına rağmen yalnız bâzı noktalara temas etmek ve bir neşve iskân mevzuu üzerinde durmak istiyorum.

Getirilmiş bulunan kanunda, iskân işi vatandaşla bir mecburiyet olarak tahmil edilmiş değildir. Vatandaş kolundan tutup da sen buradan çıkıp gideceksin şeklinde ifade elilmemiştir. Tamamen vatandaşın arzusuna muvafakatine bırakılmıştır.

Bâzi arkadaşlarımız ifade ettikleri gibi memleketimizin bir de iç iskân işi vardır. Bizim bölgemize Karadeniz ve saireden gelmiş 20, 30 bin vatandaş vardır bunların hükümete müracaatında, hükümet bu vatandaşların kolundan tutup da daha plânlı bir şekilde bunları yerleştirmek suretiyle, yurdun muhtelif yerlerine götürmek yerleştirmek imkânlarını sağlarsa biz niçin bu maddeye itiraz ediyoruz. Ortada kabul ettiğimiz bir iç iskân meselesi vardır. Fakat başıboş bir iç iskân meselesidir. Bunu kanun formüle ediyor. Eğer vatandaş isterse falan yere, falan araziye iskân edilebilir. Mesele başıboş bir iç iskân meselesi olarak ortada. Meselâ Karadeniz'den Doğu - Anadolu'ya gelen bir kısım vatandaşlar köylere gelişigüzel iskân ediliyor.

Bu gelişigüzel iskân meselesi hükümeti zor duruma sokmaktadır. Yurt sathında Tevzi Komisyonları, Kadastro heyetleri harıl harıl çalışıyor.

Bu tevzi komisyonları bir köye gittiği zaman o köyde bulunan vatandaşlara arazi tevzi ettikten sonra arta kalan Hazine arazisini pekâlâ tahdit ve tesbit edip buraya şu kadar vatandaş iskân edilebilir diyebilir. Eğer bu iş plânlı ve programlı olarak ele alınırsa elbette ki vatandaşlar bundan mağdur olmazlar.

Muhterem arkadaşlar, bu mevzulara kısaca temas ettikten sonra yeni hazırlanmış olan bu kanunun esas maddeleri üzerinde arkadaşlarımızın izhar buyurdıkları fikirleri de nazara almak suretiyle hakikaten bu kanunun çıkmasının lüzumuna bendeniz de işaret etmek istiyorum. Maddeler görüşüldüğü zaman birtakım mütalâalar ileri sürülebilir ve bu arada bendeniz de kısmen olsun fikirlerimi maddeler arasında arz etmek üzere sözlerime son veriyorum.

REİS — Burhanettin Bey usul hakkında söz istemiş bunuyorsunuz. Kifayet müessesesi sorulara da şâmil olduğuna göre usul hakkında da evleviyetle şâmindir. Dahilî Nizamnamenin 89 ncu maddesinin 2 nci fıkrasına göre bir hakkınız vardır. Nizamnameye ademi riayete söz verirsiniz, size söz vereceğim.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Hayır. Tekrar arz edeyim. Bir haber aldım. Komisyon öğleden sonra toplanacakmış. Maddeler üzerinde esaslı değişiklik yapmak isteyen arkadaşlarımızın mütalâasını aldıktan sonra yarı tashih edilmiş halde tasarıyı Heyeti Umumiye getirmek teklifiyle karşı karşıyayız. Bu, mümkün olursa, müzakereler çok kolaylaşmış olacaktır. Zaten 25 dakika kalmıştır. Bu kifayet teklifinin gelecek celseye bırakılmasını rica ederim.

ZİYA TERMEN (Kastamonu) — Usul hakkında söz rica ediyorum :

REİS — Buyurun.

ZİYA TERMEN (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, Meclis tarihimizde gelmiş, geçmiş ri-yaset vazifesini yapan arkadaşlar içinde hâfıza kuvvetiyle ve ototritesiyle kendi kanaatlerinden başka, başkasının kanaatlerine az riayet göstermek bakımından temayülleriyle Reis Agâh Bey daima kendi dediklerini bu kürsüde hâkim kılmak isterler. (Soldan, öyle şey yok, sesleri)

REİS — Müsaade buyurun,

ZIYA TERMEN (Devamla) — Hürriyet Partisi adına naçizane orman kanunu üzerinde görüşümüzü arz ettik. Arkadaşlar söz aldılar, hatip adedi yükseldi. Hakikaten mevzu, Muhterem İhsan Beyin de bu kürsüden arz ettiği gibi, tavsamış bir raddeye geldi. Ben tekrar yüksek huzuruza çıkıp, uzun uzadıya bu vâdide beylik lâf edecek değilim. Yalnız bizimle alâkalı bir iki noktayı, iki dakika içinde arz etmek için söz istemiştim. Hem de hükümetin konuştuğu bir sırada. Fakat Esat Bey iner inmez Muhterem Reisimiz müzakerelerin kifayetine dair takrirler bulunduğunu beyan ettiler, bu fikre sahip Muhterem Riyasetten, ben de 85 nci maddenin 4 ncü fıkrasında : «Encümen veya parti grubu namına söz istediklerinde encümen reisi veya mazbata muharrirleri ile grup reisi veya sözcüleri sıraya bağlı değildirler» ibafesinde bulunan «sıra» kelimesindeki esasa riayetle, biz de bir mebus olduğumuzu düşünerek ve esasen usul bakımından da, henüz kifayeti müzakerenin tebliğinden evvel adımı yazdıklarına göre, Muhterem Reisin lütfedip iki dakika söz hakkımı tanımaları gerekirdi.

REİS — Ziya Termen arkadaşımız söz istediği sırada Ziraat Vekili konuşmasını bitirmişti. Fakat, kifayeti müzakere takriri Ziraat Vekilinin konuşmaya başlamasından çok evvel Riyasete gelmiş bulunuyordu. Riyaset ancak, Dahili Nizamnameyi tatbik eder. Kendi kanaatiyle hareket ettiğine asla kaani değildir. Bu itibarla hükümet konuşmasını bitirir bitirmez, kifayeti müzakere takririni Umumi Heyetin tasvibine arz etmek istemiştir.

Gérçi, Dahili Nizamnamenin 85 nci maddesi; «Encümen veya parti grubu namına söz istediklerinde, encümen reisi veya mazbata muharrirleri ile grup reisi veya sözcüleri sıraya bağlı değildirler» der ama kifayet müessesesi olmadığı takdirde. Kifayet müessesesi geldikten sonra hiçbir surette reye vaz'ı geri kalmaz. (Soldan, alkışlar ve bravo, sesleri) Yalnız 85 nci maddenin son fıkrası, en son söz milletvekilinindir, der. O da hâkimiyetin kayıtsız, şartsız millette olduğundandır. Bu itibarla hükümetten sonra bir milletvekiline söz verildi, şimdi kifayet oya konacaktır.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Söz istiyorum.

REİS — Ne hakkında?

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Usul hakkında. Nizamname hakkındaki anlayışınız yanlıştır. Grup ve encümen sözcüleri de milletvekilidir.

REİS — Buyurun, efendim.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Başkanlığın bu işte zühülü vardır. Ziraat Bakanı konuşurken bir grup sözcüsü arkadaş, söz istedi, sıraya vurdu. Sayın Başkan da bunu duyduğunu bir işaretle beyan etti. Daha konuşmalar başlamadan sabah saat dokuzda bir kifayeti müzakere takririnin verilmiş olması, onun Meclise tebliğ edilmeden meriyette sayılmasına imkân vermez; Ziya Bey arkadaşımız grubu adına söz istediği sırada Başkanlık Divanı bu kifayeti Millet Meclisine tebliğ etmemiş olduğundan dolayı Riyaset Nizamname hükümlerini ileri sürmekle hak kazanamaz. Kaldı ki, Nizamnamenin ruhu ile bu mütalâasını katiyen bağdaştıramaz.

İkinci bir nokta daha vardır : Arkadaşımız söz istediği zaman Riyaset, bakandan sonra bir milletvekilinin konuşması gerektiği esasına uyarak bir arkadaşımızı öne almıştır. Son söz milletvekilinin ise, mademki grup sözcüsü arkadaşımız grubu adına söz almıştır, evvelâ ona söz verilecek, sonra «son söz» de öteki arkadaşımızın olacaktı; bu kadar açık bir hakkı vermekle nizamnameye yine aykırılık edilmiştir.

REİS — Muhterem arkadaşımızın beyanlarını Dahili Nizamnamenin hükmüne bağlamak gayrimümkündür. Kifayet evvelce gelmiştir. Ama bir evvelki Celsede kifayet takrirleri reddedilmiş olduğu için Riyaset yeni takriri Dahili Nizamnamenin 103 ncü maddesine göre daha 6 kişi konuşmadığı cihetle reye koyamamıştır. Bunun için bekletilmiştir, aykırılık yoktur.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Bırakın ben izah edeyim, bırakmazsınız ki....

REİS — Takrirleri okuyoruz, efendim.

Sayın Reisliğe

Konuşmalar kâfidir. Müzakerenin kifayeti ni arz ve teklif ederim.

Burdur Mebusu

M. Özbey.

Yüksek Riyasete

Orman Kanununun heyeti umumiyesi üzerinde kâfi miktar konuşuldu. Kifayetin reye

vaz'edilmesini arz ve teklif eylerim.

Bilecik Mebusu
Ş. Hasırcı

REİS — Buyurun, Doktor Bey.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Arkadaşlarım, yaz tatili, seçim bölgelerimizi ziyaret zamanı gelmiş, buna rağmen en mühim bir mevzu olan Orman Kanunu üzerinde çalışmalara geniş imkânlar bulunsun diye buraya toplanmış bulunuyoruz. Üç beş arkadaştan ibaret, geri kalan mebuslara da, bu kadar mühim telâkki edilen bir mevzuda konuşma imkânı verilmezse bu doğru olmaz. Muayyen mevzuda, arkadaşların, ihtisas sahiplerinin konuşmalarını dinlemeyi fikirlerini öğrenmeyi zevkli bir vazife bildik. Bunlar arasında bizim söylemek istediğimiz, aklımıza gelmiş bâzı hususları da bir kısım arkadaşlarımız söyledi. Belki diğer bir kısmını da söyleyecekler vardır diye beklিয়েerek acele etmeyen, birçok arkadaşların yaptığı gibi, beklemeyi tercih edenler vardır. Şimdi kifayet takriri geldiği anda görüyoruz ki, yapmak istediğimiz teklifler, yapmak istediğimiz izahlar daha evvelce yapılmamıştır. Ben mevzua geçmeden evvel sunu arz etmek isterim : Meşrutiyet mebusanında ve Cumhuriyetin ilk Millet Meclisinden beri orman işini, ağaç sevgisini kendisine dâva edinmiş bir soyun ferdi olarak her yıl bütçe müzakerelerinde orman ve ormancı mevzuunda huzurunuzda çıktım;...

REİS — Beyefendi, takrir aleyhinde konuşunuz.

MUHİT TÜMERKAN (Devamla) — Evet aleyhinde konuşuyor, izah ediyorum; eğer kifayeti kabul ederseniz konuşmalarında fayda telâkki ettiğimiz arkadaşların hizmetlerini eksik bırakmış olursunuz, kanun da eksik çıkar. Arkadaşlar; esasen Riyaset Divanı bu takrir «mesele aydınlanmıştır» diye reye koymaktadır. Bu ifade hakikatte kanunun reddi mânasını taşımaktadır. Zira konuşan 25 arkadaştan 20 si kanun aleyhinde bulunmuş, kanunun yetkisizliği aydınlanmıştır. Binaenaleyh, 25 arkadaştan yirmisinin kanun aleyhinde bulunmuş olmasından sonra bunların mütalâaları ayakta durmaktadır. Ve Meclis bunlara temayülünü de tezahürleriyle belli etmiştir. Buna rağmen Hükümet bâzı müdafaalar ileri sürmüştür ve eski fikirlerinde ısrar etmiştir. Şimdi lâyihanın aleyhinde

bulunup da tekrar konuşmak istiyen arkadaşlar olacaktır. Vê evvelce konuşmamış arkadaşlarda gerekenleri cevaplayacaktır. Bunlar dinlenilmezli, bundan sonra eğer Hükümeti haklı bulursanız kanunu görüşmekte devam etmeli, eğer aleyhte bulunan yirmi arkadaşın fikirleri haklı ise kanunun yeniden gözden geçirilmesine karar vermelisiniz. Aksine hareket sakat olur.

Kifayet hakkındaki teklifin reddini rica ederim.

REİS — Okunan kifayet takrirlerini oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kifayet kabul edilmiştir.

Gündemle ilgili iki takrir vardır, onları okutuyorum.

T. B. M. M. Başkanlığına

Şifahen de arz ettiğim üzere teessüs etmiş büyük işletmelerin hayat sahası dışında kalan ormanları halk ve köy şahsiyetlerine bırakmak gerektir. Orman teşkilâtı hizmetlileri, bu şahsiyetlere bırakılan ormanların nasıl korunup nasıl işletileceğini gösterme ile vazifelenmeli ve iklim ve sair yurt menfaatleri bakımından yol gösterici ve zabita vazifesi görmelidirler. Ekin, çeltik, meyva, hayvancılık bakımından ziraat ve veteriner teşkilâtının benzeri şekilde hizmetlendirilmelidirler. Halk ve köy şahsiyetleri kendilerine bırakılmış veya iade edilmiş ormanların muayyen miktarından istifade etmek için mesele en az bu miktarın iki misli ağaçlanma yapılmalı, bunu teşkilâta göstermeli ve kendilerine mevdu ormanları korumalıdır.

Yangın gören ormanların ancak orman ve ağaç yetiştirme sahası olarak kullanılması bu sahalara ekimin yasak edilmesi gerektir.

Lâyihanın bu esasları da açık olarak ihtiva edecek hale getirilmesini gerektiren inceleme yapılmak üzere komisyona iadesini rica ederim.

Sinob Mebusu

Dr. Muhit Tümerkan

Yüksek Reisliğe

Müzakere edilmekte olan Orman Kanunu, bu kanundan beklenen neticeleri istihsale elverişli olmadığı gibi eski kanunun tatbiki sırasında vatandaş geniş ölçüde ızzar eden haksız ve yolsuz tahditlerin açtığı rahneyi de izale edecek tedbirleri ihtiva etmediğinden lâyihanın tekemmülü

İçin komisyona iadesini Büyük Meclisin Yüksek tasvibine arz ederim.

Antalya Mebusu
İ. Burhanettin Onat

REİS — Her iki takrir de, muhtelif sebeplerle, kanunun heyeti umumiyesinin encümenine iadesini teklif etmektedir. Bu itibarla sıra itibariyle evvelâ Muhit Tümerkan'ın takririni reye arz edeceğim.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Takririmi izah edeceğim.

REİS — Dahilî Nizamname reyleme sırasında söz vermemize müsait değildir.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Takririm hatalı okundu, böyle olunca, anlaşılabilir tabii. Müsaade ederseniz, takririmi kendim okuyup ineyim, başka mütalâa beyan etmem.

REİS — Muhit Tümerkan'ın takririni reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Teklif reddedilmiştir.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Reis Bey, haksızlık ediyorsunuz...

REİS — Burhanettin Onat'ın takririni rey-

nize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Reddedilmiştir.

Maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Lâyihanın müstaceliyetle müzakeresi hususunda encümenin teklifi var, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Orman Kanunu lâyihasının, ehemmiyetine binaen bir an evvel kanunlaşması için müstaceliyetle müzakeresi hususunu arz ve teklif ederim.

Muvakkat Encümen M. M.

Rize

H. Agun

REİS — Encümenin müstaceliyet teklifini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş ve maddelere geçilmesi karar altına alınmıştır.

Yüksek Heyetinizin aldığı karar veçhile 13,30 a beş dakika kalması itibariyle maddele-re yarın sabah başlamak şartıyla, yarın sabah saat 10 da toplanmak üzere Celseyi kapıyorum.

Kapanma saati : 13,26

6. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — TAHRİRİ SUAL VE CEVABI

1. — *Ankara Mebusu Muhlis Ete'nin, köylümüzün boş zamanlarının kıymetlendirilmesi ve hayvancılığın inkişafı için neler düşünüldüğüne dair sualine Ziraat Vekili Esat Budakoğlu'nun tahriri cevabı (7/203)*

13. VII. 1956

Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Aşağıdaki suallerimin Ziraat Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet etmenizi saygılarımla rica ederim.

Ankara Mebusu
Muhlis Ete

Köylümüzün büyük bir kısmı senenin ancak muayyen aylarında istihsalde bulunduğu, diğer zamanlarda ise maalesef âtil kaldığı bir vakırdır. Bu değerli insan gücünün boş zamanlarını kıymetlendirmek için Ziraat Vekâletinin diğer vekâletlerle müştereken takibetmek istediği bir siyaset var mıdır?

Mevcut istatistiklere ve mahallî müşahedelemimize göre hayvancılığımız bilhassa 1950 - 1955

seneleri arasında statik kalmış bir durumdadır.

Bunun sebepleri arasında :

1. Mera sahasının ekime açılması dolayısıyla seneden seneye azalmış olması,
2. Hayvan yemi meselesinin esaslı bir şekilde hallolanmamış olması,
3. Ahr besisinin bir türlü taammüm etmemiş olması,
4. Haraların faaliyetlerinden dolayı köylülerimizin matlup derecede faydalanmamaları,
5. Hayvancılıkla meşgul olacak veteriner kadrosunun ihtiyaca kifayet etmemesi gibi âmil-ler vardır. Bu ve benzer tedbirlerden tereküb etmek üzere vekâlet tarafından tanzim edilmiş bir hayvancılık programı var mıdır?

T. C.

Ziraat Vekâleti

Hususi : 867

18. VIII. 1956

T. B. M. Meclisi Yüksek Riyasetine

Ankara

16. VII. 1956 tarih ve 7 - 203/3057 - 13794

sayılı buyrukları karşılığıdır :

Köylümüzün boş zamanlarının kıymetlendirilmesi ve hayvancılığın inkişafı için neler düşünüldüğüne dair Ankara Mebusu Muhlis Eete'nin tahriri sual takririne verilen cevabi yazı leften takdim kılınmıştır.

Ziraat Vekili
Esat Budakoğlu

Köylü ve çiftçi vatandaşların esas meşgaleleri olan ziraatin yanında işten arta kalan boş zamanlarını kıymetlendirmek ve onları iktisaden kalkındırmak üzere :

1. Vekâletimizce doğrudan doğruya tatbik edilen plân ve programlar,

2. Diğer vekâletlerle müştereken yapılan faaliyetler olmak üzere iki grupta mütalâa edebiliriz.

1. Vekâletimizce doğrudan doğruya tatbik edilen plân ve programlar,

Köylü ve çiftçilerin boş zamanlarının kıymetlendirilmesi mntakada çeşitli ziraat sisteminin yerleşmesiyle kâimdir. Meselâ tarla ziraati, bahçe ziraati ve hayvancılığın müşterek bulunduğu işletmelerde çiftçiyi bütün gün ve ailesiyle birlikte meşgul edecek değişik işler mevcuttur.

Vekâletimiz, köylü ve çiftçi kalkınmasını mümkün olabilen en kısa zamanda gerçekleştirmek gayesiyle müsait bölgelerde çiftçinin esas gelirini teşkil eden tarla ziraatiyle beraber standart meyva bahçeleri kurulmasını, bağcılığın geliştirilmesini sebzeçiliğın inkişafını, fenni tavukçuluğun ve ipek böcekçiliğın kalkındırılmasını plân ve programlara bağlamış bulunmaktadır;

Bundan başka köyün esas rûknünü teşkil eden köylü çocuklarının yetiştirilmeleri için de Teknik ve Bahçivanlık okullarında köylü el sanatlarına yer verilecek ya ders programlarına alınmakta ve yahutta talebelerin boş zamanlarını kıymetlendirilmek üzere halıcılık, dokumacılık ve örücülük atölyeleri kurulmaktadır;

Diğer taraftan köylü kız ve kadınlarının sağlık, beslenme yiyeceklerin muhafazası, ev tanzimi, aile münasebetleri mevzularında yetiştirilmeleri için 10 vilâyetimizde mevcut Ev Ekonomisi mütehassısları vasıtasıyla müşterek ça-

lışmalar yapılmaktadır; Bu yıl İzmir Yetiştirme Merkezinden mezun olacak 12 Ev Ekonomisi Mütehassıs Yardımcısıyla çalışmalar daha da genişliyecektir.

Ayrıca vekâletimizce tavukçuluk, arıcılık, konserveçilik, sütçülük, peynircilik mevzularında açılan kurslarla meraklı çiftçilerin bilgi ve görgülerinin arttırılmasına çalışılmaktadır.

2. Diğer vekâletlerle müştereken yapılan faaliyetler;

Ziraat arazisi dar, geçim imkânları mahdudolan bölgelerde İktisat ve Ticaret Vekâletiyile köylü el sanatları mevzuunda müşterek çalışmalar yapılarak dokumacılık, halıcılık, örücülük kursları açılmaktadır.

1952 yılında vekâletçe mevzuun önemi göz önünde tutularak Ziraat İşleri Umum Müdürlüğü bünyesinde bakliyat, çayır, mera ve yem nebatları şubesi kurulmuş ve yem nebatları ziraatinin yetiştirilmesi maksadiyle aşağıdaki projeler hazırlanmıştır.

1. Araştırma projesi
2. Yayım projesi

1954 yılında bu projelere ilâveten aşağıda iki proje üzerinde de tatbikata geçilmiştir.

3. Yeşil yem siloları projesi
4. Hayvan besleme projesi

Araştırma projesi gereğince vekâletimize bağlı bulunan zirai araştırma enstitüleri, tohum ıslah ve deneme istasyonları, devlet üretme çiftlikleri ve ziraat okullarında çayır, mera ve yem nebatları mevzuları ile ilgili araştırmalar yapılmaktadır.

1953 senesinde Amerika'dan getirtilen ve memleketimizde üç seneden beri yapılmakta olan adaptasyon denemeleri sonunda netice alınan mahallerde muhite en uygun nebatların tohumlarının üretilmesine bir kısım müesseselerde de önümüzdeki seneden itibaren başlanacaktır. Bu cümleden olmak üzere devlet üretme çiftliklerinde tohum üretilmek gayesiyle 1954 - 1955 yıllarında yonca, korunga, taş yoncası ve Amerika'dan ithal olunan intibak etmiş çayır, mera ve yem nebatları tohumları ekim sahası 38 993 dekarı bulmuştur.

Yayım projesi gereğince 1952 - 1953 - 1954 yılları ve 1955 yılı Kasım ayına kadar tesis edilen çayır, mera ve yem nebatları sahası aşağıda gösterilmiştir:

Yılı	Köy adedi	Tesis edilen saha Dekar
1952 - 1953	1 807	100 951
1953 - 1954	1 090	98 657
1954 - 1955	7 527	124 817
Yekûn		324 425

1950 yılında vekâletimiz projesi dışında ve bütün masrafları çiftçiler tarafından karşılamak suretiyle 76 357 dekar yoncalık, 27 208 dekar korungalık, 11 761 dekar hayvan pancarı ve 745 443 dekar diğer yem nebatları olmak üzere ceman 860 769 dekar çayır, mera ve yem nebatları sahası tesis edilmişken 1954 yılında vekâlet projesinin tatbiki neticesinde 111 779 dekar fazlasiyle 188 154 dekar yoncalık, 100 302 dekar fazlasiyle 127 510 dekar ko-

rungalık, 640 dekar fazlasiyle 12, 401 dekar hayvan pancarı ve 535 636 dekar fazlasiyle 1 281 079 dekar diğer yem nebatları sahası tesis edilmiş ve bu suretle 1950 - 1954 yılları arasında ekim sahalalarında % 46 artış kaydedilmiştir.

Memleketimizde hayvancılık ve ziraatin inkişafını sağlamak maksadiyle bir kısım mera sahası içerisinde bulunan rezerve tarla ziraatinin diğer mahsuller ziraatine tahsis edilmesi neticesinde muhtemel hayvan yemi sıkıntısını önlemek ve ileri ziraat sistemlerine göre münavebeye yem nebatlarının ithalini sağlamak maksadiyle, vekâletimizce bir çayır, mera ve yem nebatları projesi hazırlanmıştır. Bu proje esaslarına göre memleketin birçok yerlerinde yoncalık ve korungalıklar tesis edilmeye başlanmış ve mera ıslahı yönünden de tatbikata geçilmiştir.

Nitekim mera sahası

1944 yılında	1950 yılında	1955 yılında
32 804 000 hektar	31 402 000 hektar	24 820 000 hektar
1944 - 1950 yılları azalan	(Sürülen) fark: 1 402 000 hektar	
1950 - 1955 » »	(») » : 6 582 000 »	
1944 - 1955 » »	(») » : 7 984 000 »	

Ekilen saha miktarı

1944 yılında	1950 yılında	1955 yılında
12 901 000 hektar	14 555 000 hektar	20 818 000 hektar
1944 - 1950 yılları artan	(Ekilen) saha : 1 654 000 hektar	
1950 - 1955 » »	(») » : 6 263 000 »	
1944 - 1955 » »	(») » : 7 917 000 »	

Mera sahasından 1944 ilâ 1955 yılları arasında 7 984 000 hektar saha azalmış ve buna mukabil aynı yıllar arasında 7 917 000 hektar sahada kültür nebatı ekimi sağlanmak suretiyle millî gelirimizin miktarı artmış buna mukabil hayvan miktarı da azalmamış olup bilâkis artmıştır. (1944 yılında 53 001 000 baş olan hayvan miktarı 1950 yılında 55 610 000 e yükselmiş, 1955 te de 62 705 975 başa yeniden yükselmiştir.)

1944 yılında 53 001 000 baş hayvan 32 804 000 hektar sahada otlatılmakta, mera sahası olarak hayvan başına 0,6 hektar saha isabet etmekte idi.

1955 yılında mera sahası 24 820 000 hektara düşmüş buna mukabil hayvan mevcudu 62 705 975 başa yükselmiş ve hayvan başına 0,4 hektar arazi düşmekle beraber hayvancılığımızda bir gerileme değil ilerleme kaydedilmiştir. Bu hayvan artışı bilhassa Vekâletimizce ele alınan mera ıslah ve bakım işlerinin tatbiki neticesinde meralarda verimin artmış olmasındandır.

Filhakika, bir tabii meranın dikenleri, zararlı otları temizlenip gübreleme tatbik edildiği ve iyi bir mera amenajmanı gibi teknik tetkiklerle o

merada verimin yüzde yüz arttığı tesbit edilmiştir.

Bu itibarla memleketimizde mera sahasının azalması hayvancılığımızın gerilemesine tesir icra etmemekte, bilâkis ilerlemesini temin etmektedir. Çünkü asıl mühim konu mevcut mera sahasının verimini yükseltmektir. Diğer taraftan tarla olarak açılan mera sahalarında da birçok yüksek verimli yem nebatları eksilmesi suretiyle muayyen bir sahadan âzami yem istihsal ederek fazla hayvan besleme imkânları üzerinde vekâletimizce esaslı çalışmalar ilerlemiş bulunmaktadır.

Bu mevzu ile alâkalı olarak vekâletimizce hazırlanan çayır, mera ve yem nebatları projesi dâhilinde vekâletimiz tarafından 1950 ilâ 1955 seneleri arasında yapılan faaliyet ve mevzu bahis projenin neticeleri aşağıda arz edilmiştir.

1950 yılına kadar çayır, mera ve yem nebatları mevzuunda esaslı bir faaliyet gösterilmemiştir. 1950 - 1951 yıllarında vekâletimizce 682 sayılı Kanun gereğince çiftçilere dağıtılmak üzere vilâyetlere 12 132 kilo yonca ve 19 020 kilo korunga tohumu meccanen tahsis edilmiştir.

Yurdumuzda yonca tohumu istihsalı 1952 yılında 100 ton iken 1955 yılında 450 tona ve korunga tohumu istihsalı da aynı seneler zarfında 50 tondan 400 tona yükselmiştir.

Yonca tohumundaki istihsalindeki bu artış neticesi olarak ilk defa olmak üzere 1955 senesinde Almanya'ya 230 ton yonca tohumu ihraç edilmiştir.

Çiftçilerimizin kışın hayvanlarını lâyık ve çehile besleyebilmeleri için 1954 yılında yeşil yem siloları projesi gereğince çiftçilerimize gösteri ve ot muhafazasını öğretmek maksadiyle 191 köyde 204 adet beheri 15 şer tonluk yeşil yem siloları tesis edilmiş ve 1955 senesinde 22 adet yeşil yem silosu daha kurulmuştur. Ayrıca hayvanların meralarda temiz su içmelerini temin maksadıyla 1955 yılı Kasım ayına kadar 260 köyde 700 sıvat inşa edilmiştir.

Besleme projesi gereğince de hayvanların beslenmesi mevzuunda vekâletimiz ve Amerikalı mütehassıs tarafından 5 vilâyette köylü şartlarında 872 inek, 87 adet 2 yaşında dana, 269 buzağı, 78 öküzle, 1,5 kilo kuru yonca veya 1/2 ilâ bir kilo çift ile gösteri ve deneme mahiyetinde çalışmalar yapılmış olup bunların neticesi olarak 120 günlük deneme sonunda yerli inek-

lerde vasatı 3 kilo süt ile 23 kilo canlı siklet artışı elde edilmiştir :

Hayvan yemi meselesinin halli için bir taraftan vekâletimizce yukarıda bildirilen faaliyet devam ederken diğer taraftan da memlekette kesif yem fabrikalarının tesisi hususunda Toprak Mahsulleri Ofisinin ve alâkalı dairelerce yem sanayii kurulması hususunda teşebbüse geçilmiştir. Bu suretle bir taraftan vekâletin faaliyeti ile çiftçi tarlasında yem nebatları yetiştirme işi teşvik olunurken diğer taraftan da bilhassa ahır besisinde çok iyi neticeler verecek olan kesif yemlerin memleket dâhilinde imali ve şimdiye kadar kullanılmıyan mezbağa, hububat ve sanayii artıklarının kıymetlendirilmesi temin edilmiş olacaktır.

Memleketimiz dâhilinde hayvancılık yakın zamanlara kadar mera hayvancılığı şeklinde idi. Vekâletimizce tatbikine geçilen çayır, mera ve yem nebatları projesi neticesinde çiftçilerimiz tarlalarında yem bitkisi yetiştirmeye alışmakta olduklarından memleket okolojisinin uygun olduğu sahalarda ahır besiciliğine de başlanıs bulunmaktadır.

Memleket hayvanlarının ıslahını sağlama maksadiyle vekâletimiz tarafından tatbik edilen yetiştirme prensipleri aşağıda arz edilmiştir :

A) Neslin ıslahını ve yerli hayvanlarımızın verim kabiliyetlerinin artırılması maksadıyla yüksek vasıflı erkek damızlıkların yetiştirilmesi ve bunların masrafsız ve külfetsiz olarak yetiştiricinin ayağına kadar götürülmesi,

B) Damızlıva yaramıyan yetiştirici elindeki götü vasıflı erkeklerin enenerek faaliyet sahasından uzaklaştırılması,

C) Yetiştirmenin sergiler, yarışlar ve müsabakalar vasıtasıyla maddî olarak teşviki,

E) Yetiştirmeyi tehdit eden her türlü salgın ve paraziter hastalıklar mücadele edilerek hayvan ıslahı için sıhhatli ve sağlam bir vasat ve zemin hazırlanması.

Yukarıda arz edilen hususlar arasında yüksek vasıflı damızlık yetiştirilmesi hayvan ıslahı için birinci derecede ehemmiyete haiz olduğundan vekâletimiz tarafından yetiştiricinin her bakımdan ihtiyacını karşılayacak vasıflarda damızlık yetiştirilmek üzere :

a) 7 Modern hara,

b) 5 şî faaliyette 3 de hali inçada bulunan inekhane,

c) Bir Merinos yetiştirme çiftliği kurulmuş ve bu müesseselerde yetiştirilen damızlıklar vasıtasıyla en müsait bölgelerden başlamak suretiyle memleket hayvanlarının ıslahı işine devam edilmekte bulunmuştur. Damızlık kadroları tedricen ikmal edilmekte bulunan Devlet Üretim çiftlikleri de erkek damızlık temininde vekâlet çalışmalarına iştirak etmektedir.

Bu çalışmalar neticesinde Marmara bölgesi ile Ege bölgesinde süt, et ve iş kabiliyeti yüksek montafon yetiştirmesi teessüs ve taammüm etmiş, bir zamanlar İstanbul, İzmir ve saire gibi haricden her sene binlerce süt ineği ithal eden büyük şehirlerimizin tütlü inek ihtiyacımızın bu bölgelerden temini imkânı sağlanmıştır.

Marmara ve Ege bölgelerinde elde edilen müspet sonuçların neticeleri göz önünde bulundurularak bu yetiştirme ve ıslah faaliyeti Eskişehir, Sakarya, Porsuk vâdileri civarına ve Orta - Anadolu'nun müsaidolan gölgeliklerine de teşmil edilmiştir. Aynı çalışmaların Doğu - Anadolu'nun en mütekâsif şekilde sığır yetiştirme bölgesi olan Kars ve Erzurum vilâyetlerine de teşmil edilmiştir.

Vekâletlerarası kurulan bir komisyon marifetiyle yeni kurulmakta olan şeker fabrikaları civarında da aynı mesainin daha geniş ölçüde tatbiki da plânlaşmış bulunmaktadır.

İtalya ve İngiltere'den uçakla ithal edilen süt ve yağ verimi yüksek sığır spermalarıyla yapılan tesalüp tecrübelerinin müspet sonuç vermesi üzerine bu çalışmaların bütün Karadeniz sahil vilâyetlerine teşmili için tedbir alınmıştır.

Bütün dünyada Devlet Yetiştirme müesseselerinde ancak Elit nünuneler yetiştirilmekte olduğundan bu müesseselerin temin ettiği erkek damızlıklarla memleketin damızlık ihtiyacının karşılanmasına imkân olmadığından bu noktanın telâfisi için bir taraftan meraklı yetiştiricilerin faaliyetinden istifade edilmesi diğer taraftan 1949 yılından beri tatbikine geçilen suni tohumlama metodu ile sığır ve koyunlarımızın ıslahına çalışılmaktadır. Elyevm memleketimizde faaliyette bulunan sığır ve koyun suni tohumlama istasyonlarının adedi 33 ü bulmuştur. Bu suretle 1955 yılında 30 000 küsur halk ineği ve 50 000 küsur koyun suni tohumlama metodu ile yüksek vasıflı boğa ve koçlarla gebe bırakılmıştır.

Önümüzdeki senelerde istasyon adetlerinin artırılması suretiyle daha geniş bölgelerin sığır ve koyunlarının ıslahına plânlı ve programlı bir şekilde devam edilecektir. Bu çalışmaların kanuni esaslara dayanılarak yürütülmesi maksadıyla hazırlanan Islahı Hayvanat Kanununa ek Suni Tohumlama Kanunu Bütçe Encümeninde müzakere edilmek üzeredir. Yüksek Meclisin tasdikinden geçtikten sonra bu sahadaki çalışmalara daha rasyonel bir şekilde devam edilecektir.

Memleketimizde hayvan sağlığının tamamıyla Devlet kontrolü altında bulundurulabilmesi için asgari 3 000 veteriner hekimine ihtiyaç vardır. Halen faal bir halde 800 küsur veteriner hekimî Devlet hizmetinde çalışmakta olduğuna göre noksanın telâfisi için vekâletimizce yeni veteriner fakülteleri açılması düşünülmektedir. Bu maksatla kurulacak Atatürk Üniversitesi camiası arasına bir Veteriner Fakültesinin ithali plâna alınmış ise de bu üniversitenin ilk mezunlarını vermesi için zaman geçeceğinden âcil olarak veteriner hekimî yetiştirilmesini sağlamak maksadıyla İstanbul'da Selimiye'de eski Yüksek Veteriner Okulu tesisleri içinde İstanbul Üniversitesine bağlı bir Veteriner Fakültesinin kurulması ve hemen faaliyete geçirilmesi mümkün görülmüştür. Fennî alet ve malzeme kısmen hazır olduğundan fakültenin kısa zamanda faaliyete geçirilmesi ve eleman yetiştirilmesi kabil olacaktır.

Memleket hayvanlarının kısa zamanda bütün yurda şâmil olmak üzere ıslahı müayyen hedefli bir plânın tatbikiyle imkân dâhiline gireceğinden vekâletimizce esaslı çalışmalardan sonra 10 senelik bir merinos tahvil ve yetiştirme programı ile diğer memleket hayvanlarının ıslahı için de 5 senelik vekâlet hayvan ıslahı plânı hazırlanmış bulunmaktadır. Bu çalışmalar neticesinde memleketimizde asgari 1 000 000 baş merinos koyunu elde edilecek ve mütaakip senelerdeki çalışmalarla da bu miktarın birkaç misli artırılması kabil olacaktır. Hayvan ıslahı plânının tatbiki ile de Trakya, İstanbul dâhil Marmara Batı - Anadolu, Ege bölgelerinde Porsuk ve Sakarya vadileri civarında Anadolu'nun hayvan yemi ziraatinin inkişaf ettiği sahalarda süt, et ve iş kabiliyeti yüksek sığır nünuneleri vücuda gelecek, Çukurova ve civarı vilâyetlerde süt verimi cihetinden çok mütekâmil bir sığır

ırkının mahallinde yerleşmesi temin edilecektir.

Karadenize sahil veren vilâyetlerimizde ise yağ verimi cihetinden müttekâmil bir sığır mecmuasının bölgeye yerleşmesi ve yetiştirilmesi temin edilecektir.

Doğu - Anadolu vilâyetlerinde ise memleketimizin kasaplık ihtiyacından fazla ve aynı zamanda bir ihraç malı mahiyetinde olan et, süt ve iş kabiliyeti üstün sığır nümunesinin yetiştirilmesi imkânı sağlanacaktır.

Bunlardan tiftik keçilerimizle yerli koyunlarımızdan kıvırcık ve dağlıç koyunlarının kendi aralarında ve ıstıfaya müracaat suretiyle ıslahı maksadiyle şimdiye kadar yapılmış olan tecrübelerin verdiği müspet sonuçlara dayanılarak kıvırcık ve dağlıç bölgelerinde daha geniş ölçüde ıslah çalışmalarına devam edilecektir.

Gerek iç ve gerekse dış piyasalarda hayvan mahsullerimize karşı emin ve esaslı pazar ve müşteriler bulunduğundan hayvanlarımızın ıslahı ve verimlerinin artırılması maksadiyle yapılacak çalışmalardan yakın bir gelecekte çok verimli neticeler alacağımızı ümitmekteyiz.

3116 sayılı Orman Kanununun bâzı maddelerini değiştiren 5653 sayılı Kanunun ek 3 ncü

maddesi gereğince orman işleri orman civarında oturan geçimini öteden beri ormanda çalışmakla temin eden köylülere tercihan gördürülmektedir.

Orman içi ve civarında oturan köylülerimizin kendi işlerinden arta kalan zamanları orman emvalinin istihsali, nakliyatı ve ağaçlandırılma, inşaat işlerinde çalıştırılmak suretiyle kıymetlendirilmektedir.

Yine aynı kanununun 18 nci maddesinin e fıkrası gereğince istihsal muntakaları içindeki küçük sanatlar ile bizzat meşgul olan arabacı, sapçı, takunyacı, semerci, dövenci, sepetçi gibi köylü ve kasabalı sanatkârlara kendi ihtiyaçları için artırımsız satışlar yapılmakta olup bu suretle de sanatkâr teşvik edilmekte ve icabeden kolaylık da gösterilmektedir.

Bunlardan başka halen Meclis encümenlerinde müzakeresi neticelenmiş bulunan yeni Orman Kanunu tasarısına orman içi köylülerin kalkındırılması mevzuunda yeni hükümler konmuş ve vekâletimiz Ziraat, Orman ve Veteriner Umum müdürlükleri bu mevzu üzerinde müşterek çalışmalara başlamış bulunmaktadır.